

ספר התרומה

אשר הורם ואשר הונף תרומת ה' מחד מגאוני קמאי מרנא ורבנא
רבינו ברוך מגרמיזא בעל התוס'
אשר הי' בזמן תתק"צ לאלף החמישי,
תלמידו של הר"י הזקן בעל התוס' זצ"ל, ה'
והפליא עצה והגדיל תושיה לברר שמעתתא אליבא דהלכתא
בדיני או"ה וכמה הלכתא גברותא במצות
וחוקי חיים ובהלכות אישות,
והנה כל הראשונים שתו בצמא דבריו, הלא המה
הרא"ש והרשב"א והטור

ועתה נדפס מחדש באותיות מאירות עיניים
ובהגהה מחודשת, כמו כן תוקנו מאות טעויות
ונוספו קטעים חדשים ע"פ דפוס ויניציאה

צנינ' גא' מוקצב - (3)
(מזמין אונ' יבול'ית אסלא מוקצב)
מחוקות כסס 9000 (מבוכה)

רבו פסק המהלך בדרך ולא יכול ליכנס בעיר קודם שבת ויש כיסו עליו או חבילה על כתפו יתן לנכרי ההולך עמו קודם שיחשיך ואם אין שם נכרי או אין מאמינו יתנו על הסוס מבעוד יום. ואם ירצה הסוס לעכב ולעמוד יטלנה מעליו ולכשיתחיל ללכת יתנה עליו כדי שלא תעשה הבהמה עקירה משבא שבת ואם אין בהמה עמו אז יתנה לקטן ישראל שעמו ואם אין קטן לא זה ולא זה מוליכה פחות פחות מארבע אמות ואם ידאג פן יראוה עכו"ם ויגזלו לו יניחנה עליו וירוך שלא יעמוד כלל וכשיהיה לו סמוך לביתו יזרוק אותה שם כלאחר יד ונראים הדברים **7** כמו → כן אם רוא' באי' מושלים ליקח בשבת מעות שבתוך תיבתו יכול ליטלם ולהצניעם במקום אחר אעפ"י שמוקצי' הם וגדולה מזו אמרו להוליך פחות פחות מארבע אמות למי שהחשיך לו בדרך שיש מוקצה גם איכא למיחש פן יעביר ארבע אמות בלא הנחה בנתיים ומה ששנינו מצילין תיק הספר עם הספר אעפ"י שיש בתוכו מעות מפני הדליקה אבל בלא ספר אסור להציל המעות לבדם היינו להציל לחצר שאינה מעורבת ואע"ג דככרות. נמי לא יציל יותר ממזון שלשה סעודות היינו לחצר מעורבת אבל לביתו ולחצרו שלא הוצרכו תיקון כל מה שירצה יציל. ועוד דפירש רבינו יעקב דהתם מיירי כשהדליקה באותה בית מתוך שאדם בהול אי שרית ליה טפי אתי לכבווי אבל אם הדליקה בבית אחר יכול להציל כל מה שירצה בחצר מעורבת וה"ה מעותיו (עיין ב"י של"ד וב"ח ובהגהות וט"ז ס"ק ל"ג וט"ז ס"ק ב' ופ"א) שיכול להציל ובמקום פסידא לא יניח בשביל מוקצה כמו בשהחשיך לו בדרך שמוליכה בפחו' פחות מד' אמות

בכל הספינה אפילו יותר מד' אמות ואע"ג שהלך חוץ לתחום ואע"ג שלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום אלא נכנס בשבת דהלכה כרב דאמר פרק מי שהוציא והו הלכה כר"ג בדיר וסוהר וספינה דמהלך כולה אע"ג דנתנוהו שם עכו"ם בשבת ולא שבת באויר מחיצות מבעוד יום ואסור ללכת בקרון בשבת משום דמשתמש בבהמה המנהיג' ותנן אין רוכבין ע"ג בהמה שמא יחתוך זמורה וה"ה על הקרון דהיינו כמו צדדין ופ' מי שהחשיך אמרי הלכתא צדדין אסורין ואפילו ינהיגו עכו"ם עצמן את הקרון אסור אם הולכין חוץ לתחום ולא דמי לספינה: מי שהחשיך (קנ"ג) לו בדרך נותן את כיסו לנכרי. הוא משמונה עשר דבר שגזרו שלא יוליכנה פחות מד' אמות אלא יתנה לנכרי ואם אין נכרי יניח על החמור בשעה שהחמור הולך ואם החמור רוצה לעכב להטיל מים יקח הכיס וכשיעקור החמור רגליו או הסוס יניח הכיס עליו על הסוס ועתה אין הבהמה עושה עקיר' והנחה שהיא לעולם הולכת לה מבעו"י שהכיס מונח עליה ואם אין לו לא חמור ולא סוס וגם אין שם עכו"ם עמו ימסרנו לתנוק ישראל אם הולך עמו ואם אין הולך עמו לא זה ולא זה ולא קטן ישראל ולא בהמה יוליכנה פחות פחות מד' אמות ויעשה הנחה קודם שיגמור ד' אמות ואם ירא מכיסו בשעה שמוליכה פן יראו אותה עכו"ם ויגזלו לא יניח אותה עליו וירוך ולא יעמוד כלל וכשיהיה על פתח ביתו אז יזרקנה כלאחר יד קודם שיעמוד דהשתא לא עשה איסור' דאורייתא דהא מבעוד יום התחילו א"כ לא יעשה עקיר' משנכנס שבת כן א' רב הונא היתה חבילתו על כתפו רהיט ומייתי ליה פ' בתרא:

ואפילו כי יהיה נמי אסור מפני הדליקה להציל מעותיו בלא שום דבר קדושה עמהם בתיק משום דילמא אתי לכבווי אבל מפני מושליי' ופחד שוללי ממון מותר דליכא למיחש כל כך לאיסורא דאורייתא: והא דאמרינן שילהי נוטל (קמ"ב ע"א) שכח ארנקי בסרטיא או בחצר מניח עליה ככר או תינוק ומטלטלה ורב אשי אמר לא אמרו ככר ותינוק אלא למת בלבד משמע וככר ותינוק נמי אסור שאני התם דפושע בשכחה טפי מבשהחשיך לו בדרך. ועוד יכול לישב שם בעירו ולשמרו או ליתן שם שומר עכו"ם אבל בפחד תפיסה מותר לטלטלן ולהצניען במקום המשתמר: נותנין

(י"ב ע"ב) מזונות לעכו"ם ולכלב בחצר ואם יצא אין נזקקין לו הרי לך שאסור ליתן לעכו"ם לא לחם ולא מזון בביתו בשבת אא"כ יכול לאכול אותו שם אבל אם רוצה לאוכלו שם הרשות בידו אז אם יצא עם הלחם אין בכך כלום אבל לחזיר אסור לתת כלל כדאיתא פ"ב שהרי אסור לגדל חזירים ואסור ליתן עצים לאש סמוך לחשיכה ע"ש אא"כ נאחז האור ברוב העצים קודם שיהיה שבת אבל סילתי קיסמין דקין שרי דנדלקין בקל ובכחמין אפי' כל שהו נדלקין מותר שהולך האש ומתפשט מאליו מעט מעט וליכא למגזר שמא יחתה:

פרק במה מדליקין

רבו אין (כ' ע"ב) מדליקין לא בלכש פירוש שוכא דארזא עמרניתא דאית בה קליפה דקה שסמוכה לגוף הארז תחת הקליפה עבה ולא בחוסן פירוש כיתני' דדייק ולא נפיץ ולא בפתילת האידן קליפה דקה הסמוכה לאילן ערבה תחת קליפה חצונה ועבה והוסיפו של שיער ושל צמר שאסור לעשות מהן פתילות לא בזפת ולא בשעוה היינו פסול שמני' אפי' פתילות כשרות ולא בשמן שריפה (כ"ג ע"ב) היינו שמן של תרומה שנטמאת דמתוך שיש עליו מצוה לבערו גזירה שמא יטה. ולא בחלב נחום המדי אומר מדליקין בחלב מבושל פי' מהותך וצלול וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו בגמרא מפרש (כ"ד ע"ב) בין חכמים לתנא קמא איכא ביניהו דרב ברונא דאמר חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו נותן לתוכן שמן כל שהו ומדליק ולא מסיימי

איזה תנא אית ליה דרב ברונא דאף ע"ג דאמרי פרק המוכר פירות (צ"ג ע"ב) כל תנא בתרא לטפווי אתא שמא תנא קמא אסר טפי דומיא דבלא באליה דסמוך לו ושמן דגים דשרי במתני' היינו משמוניתו שיש לו בתוך העין כדאמרי' פרק הספינה (ע"ג ע"ב) נגדו מגולגלתא דעינא תלת מאה גרבי משחא ר' ישמעאל או' אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת שריחו רע ועטרן היא פסולתא דזיפתא וחכמים מתירין בכל השמנים בשמן אגוזים בשמן שומשמין בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקועות בעטרן ובנפט ר"ט אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד ואין הלכה כמותו כל היוצא מן העץ אין מדליקין (כ"ז ע"ב) בו אלא פשתן פירש"י כל היוצא מן העץ כגון קנבוס וצמר גפן וכן נראה דקנבוס הוא יוצא מן העץ שהרי דומה לפשתן דמקרי עץ. וא"כ ק' למנהג העולם שעושים פתילות

בשבת מצמר גפן הוא רבינו יעקב דקנבוס וצ מן העץ דאמרי' פי' כי כל היכא דאי שקלת ומפיק גווזא מברכין בי שקלת לפירא דהיינו ה עוד לא פירא ולא ג ומהאי טעמא לא מי ואמרינן נמי במנחות תורה. שאר זרעים היו הוי מין זרעים ולא מין למשרי פשתן היינו משו תטמנם בפשתי העץ וי בפסוק והם אינ' כגון פרק בן סורר ומורה) וזהו מן זרע ולא כדב על דוחק שפסול פתיי כשר סביבם אלא נתון ז של שמנים הוא כשהשכ פתילה שהיא כשרה ול אבל אם השמן היה נ שהוא פסולה אז כשר של שעוה או שמן קנבוס"ס אף על פי שהו פתילה של צמר גפן. אלא כי הפתילות שאסו המה אסורות לא בזפת מכאן ואילך פסול הש אצטריכי' ליה מהו דתיני שלא לעשות ממנה כ כעין שאנו עושים שקור ובפתילה כשרה. וסד"א משמע לן דכשר. ולז חתיכה של שעוה על של זפת וכן חתיכה ל מבושלין וצלולין אסור

תשפ"ג

נכפ"ל באריכות בח"ד ס"י שטו

השיב עוד, שאסור לפסוק עם הגוי לבנות לו ביתו ושיעשה בו מלאכה בשבתות וימים טובים. ואף על גב דאמרינן בעבודה זרה (נ"א, ב) אבל שדהו לגוי שרי, כלומר להשכירו ואף על פי שהגוי עושה בו מלאכה בשבתות דאמרינן אריסותיה קא עביד, אלמא כל שהגוי עושה בקבלנות מותר משום דמלאכה דנפשיה קא עביד. ואמרינן במועד קטן (נ"א, ב) אבל האריסין והחכירין והקבלנין שלו הרי אמרו יעשו, אלמא מלאכה דידהו היא. ויש לומר דדוקא בקיבולת שדה שאין שם משום מראית העין כיון דשרו באריסות אמרי אריסותיה קא עביד. ותדע שהרי אמרו במועד קטן (נ"ב, א) מקבלי קבולת בחוץ התחום אסור חוץ לתחום מותר, ומפרשין אותה לענין שבת אלמא יש קבולת אסור והיינו בבנין בית מפני מראית העין.

תשובה יש לדעת מה זכות יש לקהל אחד על אחר, ואפילו רבים על יחיד בדיני ממונות ובהנהגות בהסכמות. זולת במקצת מקומות אם יגזרו בית דין הגדול יסכימו לנהוג לאסור דבר. והוא מן הדברים שהרבים כולין לעמוד בו כגזרת הפת והיין והשלקות, ויתר תקנות בית דין או מלך כחרם שאול שנתחייב יהונתן מיתה אף גל פי שלא ידע ולא שמע לפי שכל מה שיגזור המלך גם כל סיעת ישראל עשו ומקובל לכל. וכתב (שורא י. ז) כל אשר לא יבא לשלשת הימים יחרם כל רכושו. יכן הבית דין כל שנטל רשות מריש גלותא אפילו טעה אינו משלם כמוזכר בסנהדרין (ה, א). ולפי שהוא מוטל עליהם והנשיא כופה ונותן רשות (לאדון להכריח) (ליון להכריח) וכן מה שיגזרו הקהל או יסכימו רובו של קהל בצרכיו וכו'.

תשפ"ב

נשאל בקצב שנשבע שלא לשהוק כמה פעמים בשום שחוק ועבר על שבועתו, אם נאמן למכור בשר אם לא. ועוד שאינו בחזקת כשרות ששמענו עליו ששם ידו דרך הוושט כדי שיבדוק הבהמה קודם שיבדוק הכודק.

נכפ"ל באריכות בח"ד ס"י רעז

נשאל עוד, מחורה שירדו עליה גשמים והיא מפסדת בתוך המים, מהו למטלמ"ה בשבת או לומר לגוי למטלמ"ה, כי הרב בעל התרומות כתב שמותר להצניע מעות בשבת מפני השלטון.

והשיב דמי שעובר על השבועה נאמן הוא באיסורין ואפילו עבר מזיד, דמי שעובר עברה אחת אינו חשוד על שאר עברות. וכן אמרו בריש פרק קמא דחולין (ד, ב) דמומר לדבר אחד אינו חשוד על שאר התורה כלה אלא א"כ מומר לע"ז או לחלל שבתות בפרהסיא. וכ"ש זה שאינו מומר לאותו דבר אלא לדבר אחר דאינו מומר לנבלות. ועוד דאילו העוברין אינו אלא כעושה לתאבון ולא להכעיס, וכל מומר בענין זה אפילו לאותו דבר נאמן וכדרכא (שם). והרמב"ם ז"ל (שחיטה פ"ד ה"ט) כתב שהפסול לעדות בעבירות מן העבירות שבתורה הרי שוחט בינו לבין עצמו אם היה מומחה שאינו מניח המותר ואוכל האסור, שזה חזקה עם כל ישראל ואפילו הרשעים מהם. אבל לענין החשד ששם ידו דרך הוושט זה ודאי פסול הוא כל שנחשד להאכיל טרפות ולהסיר הסרכות. וכאותה שאמרו בההיא טרפה דנפק מתותיה ידיה דההוא טבחא דשמתייה ועבריה. ואין לו תקנה עד שילבש שחורים ויחכסה שחורים וילך למקום שאין מכירין אותו ויחזור אברה בדבר חשוב וכדאסיק התם בסנהדרין פרק זה בורר (כה, א).

תשפ"ד

והשיב דדברי הרב בעל התרומות ז"ל אינם נכונים, משום דבדליקה דוקא התירו לומר המכבה אינו מפסיד (שבת קכ"א, א), וכמו שאמרו (כתובות ז, ב) בדליקה למעוטי מאי למעוטי שאר איסורי שבת. וכן מההיא דפרק משילין (ביצה לו, ב) כי רחייא דאביי דלוןף ולא התירו אלא בדעייל פורייה דלהוי כגורף של רעי. ולא דמי למי שהחשיך לו בדרך דנותן כיסו לנכרי (שבת קנ"ג, א), התם התירו דאי לא שרית ליה לטלטולי אתי למעבר מלאכה דאורייתא. אבל כאן למה שרינן ליה לטלטול, ואפילו לומר לגוי לא התירו אלא לענין הראשון כדי שלא יבא לידי איסור דאורייתא הא בעלמא לא, דכל שאינו עושה אינו אומר לגוי ועושה.

תשפ"ה

נכפ"ל לעול סימן תרפ"ה ובח"ה סימן ח

השיב כתבשיל שנתבשל ביום טוב ראשון לצורך יום טוב שני דמותר לאכלו ביום טוב שני כדעת

הלך רגשון כרך ב
מכון גאון המור

ה צבורך אורחים. אמרין בחולין פרק ז' (נה, ב) סעודה הרשות, וירש רש"י (ד"ה) סעודה הרשות, בת תלמוד תכס לעס הארץ, ע"כ. משמע לרוב דהיה אורח שם מקרי סעודה הרשות, עיין סימן תקס"ח סעיף ב' (ס"ק ה). וכן כתוב בתשובת מהר"מ

נ"י. רש"י שם בשם בעל המאור שם ע"ה ד"ה והא דלמך רמב"ם שם; מגיד משנה שם בשם הרמב"ן בתלמוד שם ד"ה אמר, ובהדושו שם קסו, ה ד"ה ומסכתא, והרשב"א שם קטו, ב ד"ה גמלא:

[מרוטטטורג, דפוס פלאג] סימן תר"ה דכסועד עם אורחים היו סעודה הרשות, רק שבעל הבית המזמנס עושה מלוה, וכן לר"ך לומר כאן: ו שהובאו. אפילו מצעוד יוס. ואם לר"ך לשמות ממנו בשבת נמי אסור לפטומו, אלא ימשוך שם ממנו. ואם אי אפשר בעיני אחר שרי לפורקן, כן נראה לי. עיין סימן רע"ו סעיף ב' בהג"ה וסימן של"ה סעיף ג': ז צבור אורחים. ואם הוא יומר מט"ו שאין אסור, כמו שכתוב סעיף א' (דרכי משה ד"ה אלה). ט"ו שאין הוא אמה על אמה ברום אמה ושלא לצבעות, לפי חשבון המקוה: ש"ד א י"ש מתיריים. דוקא בנית אחר, כמו שכתוב סעיף א' (ב"ח עמוד תקד דנור ראשון):

ג. שם קכ"ו (ע"ה) איבעיא ולא נפסקא, ופסקו הפוסקים (עור עמוד תקנ"ג ד"ה שם) להוציא: ד. שם צ"ה דנפסקא: ה. שם בע"ה ולא איפסקא (שם) ור"ף שם והל"ה שם והרמב"ם שם הל"ה טו (להחליט):

ו. צ"י (שם ד"ה והל"ה) ש"ד א. שבת קכ"ו (ע"ה) נפסקא: ב. תוספות (שם קטו, ה ד"ה בן) והל"ה (שם פרק טו סימן ג) והר"ן (שם מה ב ד"ה והל"ה) נפסק ר"ת ושאר פוסקים (סמ"ג לאין מה עמוד קטן) ספר התרומה סימן רכו וסימן רמה ד"ה ספק טעונו; מניח משנה שבת מה, כדעת הרמב"ם: דכתיב שם ד"ה כל כתיב: ג. תוספות (הנהגה ברין דלקמן), ועור (עמוד תקנ"ג) בשם בעל התרומה (סימן רכ"ו) וכן כתב הר"ן (שבת מה א ד"ה והל"ה):

סימן שלד

דינו דליקה בשבת, ובו כ"ו סעיפים:

א. נפלה דליקה בשבת אם הוא בלילה קודם סעודה יבול להציל כדי מוון שלש סעודות הראוי לאדם והראוי לבהמה לבהמה ובשחרית מוון שתי סעודות ובמנחה מוון סעודה אחת (א) ודוקא בני הבית שהדליקה בו לא יצילו יותר (א) משום דאיבא (א) למיחש שמתוך שמרודים בהצלה ישכחו השבת ויבכו אבל בתים הקרובים ויראים שתניע להם הדליקה יבולים להציל כל מה שירצו:

ציונים ארמ"א

- א. הגהות מרדכי (שבת סוף דמו תפנין ור"ן פרק משנין (שם ג, א ד"ה תוספת):
- ב. תרומת הרשן סימן ע"ב:
- ג. ב"י (עמוד תקנ"ג ד"ה תפנין):
- ד. אור זרוע (הלכות שבת סימן ע"ג עמוד ט):

ב. כתר כתבו התוספות צפרק כירה (שבת דף מ"ד (ע"ה ד"ה מתוך) בזה וו"ל, והף על גב דגבי ממון אמרין איפכא אי שריה ליה אחי לכבויה, היינו משום שאין מלטער על ממונו כמו על מתו, ואי שריה ליה, מתוך שיהא טרוד להציל ישכח שהיוס שבת ויצוה לכתוב בשוגג. אבל על מתו מלטער ציותר, ואי לא שריה ליה אחי לכבויה ציותר, עכ"ל. מבוחר כוונתם, דכדבר שהוא כהול ציותר "צ"ח חיישינן לכבויה ציותר (א) אי (לא) נחיר לו איסור קל, כהיהא דמת, אבל נמה שאין כהול ציותר אין חיישינן למיוד, רק לשמא ישכח שהוא שבת, והיינו מחמת טירדה, כהיהא דלליקה דהכא. ועיין בסמוך אחר זה: (ב) יש מתיריים צ"ח צ"ח מועות בו. הוא דעת ספר התרומה (סימן רכו) שמציא הטור (עמוד תקנ"ג—תקנ"ד). וה"ס אומרים הוא הטור (עמוד תקנ"ג) החולק עליו, וסבירא ליה דלא תחירו (שם קט, ב) למי שהחשיך לטלטלו פחות מארבע אמות אלא כדי שלא יצוה לידו איסור דאורייתא (כו) לטלטלו כהדיא, אבל הכא דליכא למיחש שיצוה לידו איסור גדול מזה, שירא להוציא מפניהם בו. ואין מזה חפיסה על בעל התרומה, דגם כאן יש חשש איסור גדול, דשמא יעשה איזה מלאכה דאורייתא להנטיע הממון. ועוד כתב הטור (עמוד תקנ"ג) וגם דליקה נמי ליכא למיחש שמא יכנה כל זמן שלא הגיע אלנו. לשון וגם בו, משמע דבתרמי פליגי, דהיינו בלמסין סבירא ליה לטור דכלל גוויי אסור כיון שאין חשש איסור גדול דאורייתא, ודליקה יש חשש איסור

הגהות הסמ"ע

ש"ך אור אחר יפנה בערו, סיריש, ולא יפנה אחר יותר כדי ותי קופות:

נרדף א"חם צ"מהריק"ש

ש"ך. סוף סימן ג אורח ואורה. שבת דברי נפקים מזה שרי משום כבוד אורחים שנתאחרו אלנו, לא שיימן חבירו לטעור אלנו:

באר היטב

א. דרכי משה. ט"ו שאין הוא אמה על אמה ברום אמה ושלא לצבעות, לפי חשבון המקוה, (מ"א ס"ק ז): ש"ד (א) צ"ח צ"ח. כאן אמרין היתור משום שלא יעשה כיוו, ולעיל סימן ש"ח אנו ממירין איסור גבי טלטול המת משום דלי לא שריה ליה איסור טלטול יבא לכתוב כיון שכהול על מתו, כבר כתבו התוספות צפרק

יוס ליה, דזה אין שייך אלא לענין מוקפה. וחו, דהא לרוב חסדא (שם קט, ב) מפרשינן מאי אכל לא את האולר, שלא יחזיל, משמע דאף על פי שמתחיל מצעוד יוס מפנין לדבר מלוה דוקא, ולא לדבר הרשות, דמזה ילפינן האיסור פניו לדבר הרשות. על כן נראה דודאי לאיסור לדבר הרשות שהוא משום טירחא, אסור אפילו בהתחיל מצעוד יוס, דמד טעמא הוא. וצרייתא דבעי לרוב אחא שיחזיל מצעוד יוס, היינו מטעם מוקפה, דסבירא ליה לרוב אחא כרבי יהודה. וצרייתא קמייתא (שם קט, א) לאין מתחילין בלוצר תחלה, אף על פי דתוקמוה דכבר הרשות כמו שכתב צ"י (שם) בשם רבנמוי של הרמב"ן (שם ד"ה וגמלא) מכל מקום לא תידוק מינה דלס התחיל מצעוד יוס מותר דכבר הרשות, אלא קא משמע לן דלפילו התחלה בעלמא אסורה אף על גב דלא מפנה שיעור ד' או ה' קופות. וזהו צ"ח צ"ח בעלמא כוונת (הרמב"ן) (הרמב"ם) "כאן שכתב אסור להתחיל בו, כל זה נראה צרור ופשוט לעני"ד: (ב) אבל בשיומן חבריו בו, פשוט שאין בכלל זה המוון חבירו לצוה אלנו לכבוד אורח הנא אלנו, שגם חבירו בכלל אורח לענין זה. וכל שכן שאר סעודת מלוה:

ש"ד (א) מישום דאיבא צ"ח צ"ח. כאן אמרין היתור משום שלא יעשה כיוו, ולעיל סימן ש"ח (א) אנו ממירין איסור גבי טלטול המת משום דלי לא שריה ליה איסור טלטול יבא לכתוב כיון שכהול על מתו, כבר כתבו התוספות צפרק

נרדף א"חם צ"מהריק"ש

ש"ך. סוף סימן ג אורח ואורה. שבת דברי נפקים מזה שרי משום כבוד אורחים שנתאחרו אלנו, לא שיימן חבירו לטעור אלנו:

באר היטב
א. דרכי משה. ט"ו שאין הוא אמה על אמה ברום אמה ושלא לצבעות, לפי חשבון המקוה, (מ"א ס"ק ז): ש"ד (א) צ"ח צ"ח. כאן אמרין היתור משום שלא יעשה כיוו, ולעיל סימן ש"ח אנו ממירין איסור גבי טלטול המת משום דלי לא שריה ליה איסור טלטול יבא לכתוב כיון שכהול על מתו, כבר כתבו התוספות צפרק

מצבורת כפ"צמאן
הוצאת מבית שאן ציון גאל
מכון ירושלים

ג. מגיד משנה שם א' כב נכס חסופות; טור שם נכס בעל התרומה שם; ר"ן שם; סמ"ג שם עמוד קלא:

ד. טור [עמוד תקפ"ח] לדעתו וכן כתב הרב המגיד בפרק ו' [שם] נכס הרמב"ן [שם קפ"ה] ד"ה ה' להמירין והרשב"א [שם ד"ה א'] עמוד; עמוד הקודש בית מיוחד שער ג' פ"ב סימן ב' שו"ת ח"ד סימן רע"ו: ה. בית יוסף [שם ד"ה וכתב] ממשמעות דברי הרשב"א [שו"ת ח"ה סימן תשפ"ד; ח"ד סימן רע"ו]: ו. שם [ק"ה ב'] בגריימא:

הגהות הסמ"ע

ש"ך פ"ה ב' בהגה וי"ן לצי"ח סימן ט"ו סוף י"ב. וסימן רס"ו סוף ז' וסימן ש"א:

הגהות והערות

- [ב] אין הכוונה דוקא בית טוב, עיי"ש בגמלה: [ג] כן פירש רש"י שם ד"ה ואידי דמיני רש"א: [ד] הובן ע"פ דמשק חלעור:

ב אין לחוש. והא דלמירין [שבת קמ"ג ב'] שכתב ארנקי צמח אסור לטלטלו אפילו על ידי ככר או מיונק, שאני התם דפשע בשכחה, וכמו שכתוב סימן רס"ו סעיף ח'. ועוד, דיוכל לישב ולשמרו או ליתן לשומר עכו"ם: א"ה ויש אוסרים. דדוקא למי שהחשיך שרי כדי שלא יבוא לידי איסור דלוריימא, כמו שכתוב ריש סימן רס"ו, מה שאין כן כאן שירא להוציאו מפניהם. ועוד, אפילו יוציאו ליכא איסורא דלוריימא, שאין לנו רשות הרבים בזמן הזה [טור עמוד תקטו]. והא כן מי שהחשיך נמי אסור בזמן הזה,

ול"ע. והב"ח [עמוד תקפ"ח ד"ה ולפע"ז] הכריע בהמירין. ומכל מקום נראה לי דדוקא מפני הלכטים או מפני הדליקה המירו, דהדבר כהול ומיישין שיבא לידי איסור דלוריימא, אבל אם ירדו גשמים על הסמורה המוקצה אסור לכלי עלמא לטלטל על ידי ישראל, וכן משמע סימן ש"ח סעיף ל"ו, ובגמרא שם [גי' לה, ב'] גבי ריחא, וכן משמע קל"ח בר"ן פרק כ"ד [שבת ס"ה א' ד"ה אהל]. וכן משמע סימן של"ח סעיף ו' [פ"ק י"א], דאפילו פירות הראוים יש אוסרים לכסות, כל שכן פירות המוקצים. וכן משמע ריש פרק ה' דצ"ה [שם ע"א] דקאמר הוא הדין דאפילו אורחא דצ"ה, ואידי דקתני רישא פירות הראוים וכו', משמע דרישא דוקא פירות הראוים שרי. ועיין סימן ט"ז סעיף ה' [פ"ק ו']. אף על פי שמדברי השו"ת ברשב"א [שו"ת ח"ה סימן תשפ"ד; ח"ד סימן רע"ו] לא משמע כן, נראה לי מה שכתבתי עיקר: דהצי"ח פת. ונראה לי דאפילו הנזיל הוא פת הרבה, רשאים בני זמנו להזיל כל אחד מוון שלש סעודות, ללכל חד המירו להזיל שלש סעודות, עיין סעיף ט'. וכן כתב הרב צ"ח [סוף עמוד תקכ"ט] דאפילו יש לו מה יוכל רשאי להזיל: דה נקיה"ה יצי"ח ב'ו. והוא הדין בשר ודגים או שאר שני מינים שיכול לומר בזמן השני אני חפץ [שלטי גבורים שבת מה, ב' ד' ד']:

י' או מאנשים הבאים לגולה דבמקום פסידא ב' אין לחוש לאיסור מוקצה ד' ג' [ו] ויש אוסרים [ז] ואפילו לומר לגוי למלט סחורה הנפסדת מחמת גשמים י"ש מי שאוסר: [ועיין לעיל סימן ט"ז סעיף י"ט]: ג' י' ד' הצי"ח [ז] פת ה נקיה לא יצי"ח [ג] פת הדראה

דלוריימא דהיינו שמה יכנה, אלא דאין זה אלא צבית שהדליקה בו, או מותר במקצה אפילו טובא, ולא מיישין שמה ישכח שהוא שבת. דיש כאן שמי חששות מתנגדות, דיש חשש של מויד ועל כן צריך להקל, ויש חשש שמה ישכח ועל כן צריך להחמיר, וטפי מסתבר למיחש למויד מאחר שהוא כהול הרבה על ממנו יכנה צמוד, ממה דניחוש אם יהיה מותר שמה ישכח שהוא שבת מחמת טרדה דהגלה. אבל צנחים הסמוכים ודאי מיישין דשמה ישכח שהוא שבת, כיון דליכא חשש אחר כנגדו.

ונראה ששטעטס זה כתב צ"ח [שם ד"ה ומ"ט] נכס מהר"י אבובי [בניאורו לטור] שדקדק מדברי הר"ן [שם ס"ה א' ד"ה ובמנון] דבעל התרומה ממיר אפילו צבית שהדליקה בו, והטור לא הקשה עליו אלא לשאר צנחים, דזה לא דמי למחו שיש שם חשש איסור דלוריימא. ואם כן הך יש מתירים היינו אפילו לענין דליקה בכל ענין אפילו צנחים סמוכים, והיש אוסרים הוא דעת הטור לאסור בדליקה צנחים הסמוכים, אבל צבית שבו הדליקה מותר, מטעם דאם נאסר שמה יכנה, כמו צמח, ובאנשים אסור בכל ענין. וחילוק זה הוא במוקצים דהם חשונים וזהו עליהם כעל מת דמיין ש"ה א' [פ"ק א'], אבל דבצרים המותרים דאין חשונים כל כן אין חשש מויד כלל, אלא חשש שמה ישכח שהוא שבת, ועל כן אסור ביותר משלש סעודות. כן נראה לעני"ד בזה, וכן מבוחר דבצרי המרדכי [שם מהו ע"ד] שהבאתי סימן זה סעיף ו' [פ"ק ו'], ודלא כמו שכתב מו"ח ז"ל [ב"ח עמוד תקפ"ח ד"ה ולפע"ז] דליכא לשום חשש דמתיר צבית שבו הדליקה. וצ"ח ודבר המותר וחשוב ואינו מוקצה, נראה דלכלי עלמא מותר אפילו הרבה צנחים הסמוכים, ולא צבית הדליקה: [ג] פת הדראה. פירוש, פת קינר, שניתל הדרה ממנו. ואין כאן שייכות ערמה לומר פת הדראה ניחא לי:

ברך אדם אמהריק"ש

ש"ך פ"ה ב' גמ"ג [בחוזה נפסדת מחמת גשמים]. ועיין סימן ט"ז דין י"ט:

באר היטב

ל"ו, מ"א [פ"ק ג], ע"ש: (ד) פת. נראה לי דאפילו הנזיל הוא פת הרבה רשאים בני זמנו להזיל כל אחד מוון שלש סעודות, ללכל חד המירו להזיל שלש סעודות, עיין סעיף ט'. וכן כתב הרב צ"ח דאפילו יש לו מה יוכל רשאי להזיל, מ"א [פ"ק ד']:

ביאור הגר"א

שם, וכן בבהאי גזווא. ושם [קמ"ג] [קמ"ב] א' ב' בשבת ארנקי כו', לא התירו כו'. וסברא הראשונה סבירה לה דלא דמי לשם. ועיין שם ק"א א' מי דמי כו', אלא אמר מר בר רב אשי כו'. ואפילו לפי סלקא דעמא, דוקא משום ספר תורה. ושם קמ"ב ב' פעם אחת שכתב כו', רב אשי אמר אפילו כו'. ועיין בחשבות [הרשב"א הפיחתות להרמב"ן סימן ר"ה, ע"ש. ועיין מ"א סי"א א' ב' ג': [ד] ואפילו יזכר. כמו שכתוב שם קכ"א א' אין אוסרים לו כבה, ואף על גב דכיובי מלאכה שאינה צריכה לגופה הוא:

בהצית השק"ל

באנשים למה נתיר לו איסור דרבנן, כיון דליכא למיחש אי לא נתיר לו יעשה איסור תורה, דלמאי ניחש, אי ניחש שיוציאו לרשות הרבים להנצל מן האנשים, אדרבה ירא להוציאן פן יראה הרבר האנשים ויגולוהו. וטעם זה מספיק לחשש האנשים, אבל חשש פסידא דדליקה אין זה מספיק, דיש לחוש שיוציאו לרשות הרבים להנצל מן הדליקה, ולזה צריך לומר כטעם שני שכתב [הטור] דאין לנו רשות הרבים, כדלקמן סימן שמי"ה סעיף ז'. ואי נתיר לו לטלטל מוקצה פן יעצא לרשות הרבים ויבא לתירי איסורי דרבנן, לטלטל מוקצה והוצאה לרמילית, והיה יותר טוב להתיר לו חד איסור דרבנן דהיינו לטלטל מוקצה, על זה כתב ב"י [עמוד תקנ"ו ד"ה והגאון] דאין אנו רשאים להתיר איסור דרבנן מה שלא מצינו להדוא בש"ס, ובש"ס לא מצינו שהתירו איסור דרבנן כי אם שלא יעצא לרשות הרבים, אבל כדי שלא יעשה תיר אסורי דרבנן לא מצינו שהתירו חו"ל איסור דרבנן, ע"ש. ואי דנחוש בדליקה

[ג] ויש אוסרים. מדאמרינן שם קט"ו ב' מצילין תיק כו' ואף על פי כו', משמע דבלאו הכי אסור. ועוד, דוקא מצילין, אבל לבבות אסור, אף על גב שהא שבות לבד, ואף להירושלמי [שם פ"ק טז הלכה ג'] שאמרו דלרבי שמעון מותר אף לכבות משום כתבי קודש דאין שבות עומד כו', לא התירו אלא מפני כתבי קודש. ואף על ידי גור אסור, דאמרינן [שם קכ"א, א'] גזי שבה לכבות כו'. והדע, שהרי כשמוגיע לחצר החיצונה בשלישי דרבני אמרו שם קנ"ד ב' דאסור, אף בהפסד. וצריך לומר דלא התירו אלא במקום דקרוב לבא לידי איסורא דאורייתא, מה שאין כן

לשבת. והטעם, דאי לא נתיר לו להציל איכא למיחש שמה יחלל שבת כמזיד, ואם נתיר לו להציל איכא למיחש מצד טרדה ישכח שהוא שבת ויחלל שבת, לכן יותר טוב שלא להתיר לו להציל כדי שלא יחלל בשוגג, דטפי ראוי להשגיח שלא יבא לידי שוגג מכדי שלא יבא לידי מזיד, דהמחלל כמזיד רשע ופושע הוא ואין אנו אתראים לפושעים, ועדיף להציל משגיחא. מה שאין כן בבית שאין הדליקה בו, דשם אינו כהול, כמו שכתוב בשר"ע [שם א'], אז נתיר לו להציל כדי שלא יחלל כמזיד, כיון דליכא לתירי איסורי דרבנן לשובג כיון דלא בהיל, ראוי להציל גם המזיד. ואם כן היש אוסרים דהוא הטור [עמוד תקפ"ח קמ"ג] אוסר אפילו בבית אחר, דלא כהרב ב"י [עמוד תקנ"ו ד"ה ומ"ט] [שם ב'] ע"ש שכתבו להיפך: [פ"ק ב'] אין לחוש [כו']. והא דאמרינן ישכח כו'. מסכת שבת דף קמ"ב ע"ב: [פ"ק ג'] ויש אוסרים. דדוקא אפי שהחשיך כו'. דזה ראיית היש מתירים, כמו שהתירו לעיל סימן רס"ו

7

שלחן ערוך

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול
הגאון האלהי החסיד המפורסם
אור עולם מופת הדור
נור ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא
מוה' שניאור זלמן נבג"מ

אורח חיים
חלק שני

הוצאה חדשה מסודרת מחדש ומתוקנת

ירושלים ת"ו תשנ"ג

ה חביות של יין שהובאו על עגלה אסור להורידם בשבת אם לא להושיב שם אורחים או לצורך מצוה והוא שאין בהן יותר מט"ו סאין כמו שנתבאר במפנה את האוצר ואף אם צריך לשנות מהן בשבת ימשוך משם וישתה ולא יורידן אפילו ע"י נכרי אלא במקום הפסד גדול כמ"ש בס"י ש"ז (סעיף ל"ו) אבל אם אי אפשר למשוך משם מותר להוריד אפילו ע"י ישראל כמה שצריך לו לאותה שבת:

ו כשם שהתירו כאן לצורך אורחים כמו לצורך דבר מצוה כך בכל מקום שהתירו איזה דבר לצורך מצוה מותר ג"כ לצורך אורחים ואינן נקראים אורחים אלא שבאו מעיר אחרת בין שנתארחו אצלו בין שזימן אורחים שנתארחו אצל אחרים אבל כשזימן חבירו שבאותה העיר שיסעוד אצלו אינו נקרא אורח וסעודת הרשות היא אלא אם כן זימנו לבא אצלו לכבוד האורח שיש לו שאז גם חבירו בכלל אורח לענין זה:

שלד דיני דליקה בשבת וכו' כ"ט סעיפים:

א נפלה דליקה בשבת גזרו חכמים שלא יצילו כלום מפניה אפילו למקום המותר בטלטול וחפצים המותרים בטלטול ואפילו אוכלים ומשקים לא יציל אלא מה שצריך לו לאותה שבת בלבד כגון אם נפלה בליל שבת קודם הסעודה מציל מזון ג' סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה ובשחרית מזון שתי סעודות ובמנחה מזון סעודה אחת שאם יהיה מותר להציל כל חפציו יש לחוש שמחמת טרדת ההצלה שהוא בהול ונחפז להציל ישכח שהיום שבת ויבא לכבות הדליקה:

ב במה דברים אמורים בבית שהדליקה בו אבל בתים הקרובים ויראים שתגיע להם הדליקה יכולים להציל כל מה שירצו לפי שהם אינן בהולין כל כך שישכחו השבת מחמת טרדת ההצלה ואפילו מעות או שאר דברים המוקצים החשובים מותר להם להציל והוא הדין שמותר לטלטלם כדי להצילם מפני הלסטים או מפני עבדי המושל הבאים לחפש בתיבתו וכיוצא בענין זה לפי שלא גזרו כלל על טלטול מוקצה במקום הפסד מרובה אלא אם כן אפשר להציל בענין אחר כגון מי ששכח ארנקי ברחוב שאסור להביאה לביתו אפילו בעיר המעורבת מפני שיכול להושיב שם שומר או לשמור בעצמו כמ"ש בס"י רס"ו (סעיף כ') וכן כל כיוצא בענין זה אבל יש

אוסרים לטלטל מוקצה ואפילו במקום הפסד מרובה ואי אפשר להציל בענין אחר וכן עיקר ואעפ"כ יש אומרים שמותר להציל מעות וכיוצא בהם מפני הדליקה או מפני הליסטים לפי שאדם בהול על ממנו ובודאי יצילם מהפסד ואם לא נתיר לו להציל ע"י טלטול מוקצה יבא לידי איסור חמור שיכבה הדליקה או שיחפירם ויטמינם בקרקע וכיוצא בענין זה (ואף שיכול להצילם בלבד מכל מקום מחמת שהוא בהול ונחפז בהצלתם ימהר להצילם בכל הצלה שתודמן לו יותר במהרה אף שהיא באיסור חמור כי יאמר איך שאציל לא אציל בהיות משא"כ כשהתירו לו להציל ע"י טלטול לא יציל ע"י איסור חמור) ומטעם זה יש מתירין אפילו להוציא דרך כרמלית כמ"ש בס"י ש"א (סעיף מ') אבל לפי שהרבה חולקין על היתר זה לפיכך אין להקל אלא באיסור טלטול שיש אומרים שלא גזרו כלל טלטול מוקצה במקום הפסד מרובה אבל בכרמלית אין להקל כלל וגם אפילו בטלטול לבד אין להקל אלא בבתים הקרובים לדליקה אבל בבית שהדליקה בו אפילו מזונות אסור להציל יותר מג' סעודות וכל שכן מעות וכל זה בדליקה ולסטים וכיוצא בזה שהדבר בהול (ונחפז הוא) מאד (להציל מפניהם) אבל אם ירדו גשמים על סחורה המוקצה כיון שאין הדבר בהול כל כך אין לחוש שיבא להציל על ידי איסור חמור אם נאסור לו הטלטול ולכן אין היתר בזה וכל כיוצא בזה אלא לטלטל על ידי נכרי אם יש שם הפסד גדול כמו שנתבאר בס"י ש"ז (סעיף י"ג):

ג הציל פת נקיה לשלש סעודות לא יחזיר ויציל פת הדראה אבל אם הציל פת הדראה יכול לחזור ולהציל פת נקיה כי יכול להערים ולומר בפת נקיה אני חפץ וכן יכול להערים להציל שלש סעודות מכל מין שאם הציל בשר שלש סעודות יכול להציל אחר כך דגים שיכול לומר בדגים אני חפץ וכן שאר כל המינים ואפילו

יש

יש לו מה יאכל בנ הציל הוא הרבה רש

ד מצילין מיום הכי הקביעות שבידינו יודע שלא ימצא לו הכיפורים ויו"ט ולא

ה מצילין לחולה ולזו ה לא אסרו להציל י אחת מותר והוא ע

שיש בו מאה סעודות והניח לתוכו וחזר וד שכיון שמוציא הכל הטלית מותר אבל ז

כ כ

ז כשם שהוא אינו ר לו לומר להם בוא יותר מג' סעודות בכ

לא חלקו חכמים בג להם הצילו לכם הרי שיודעים שלא מרצו בידם ואין בזה משוה המותר על כדי שכרנ נקרא שכר שבת כל שכר שבת כי החסיד הצילו לכם אינם יכ אינו הפקר בשבול אנשים שהיו מצילין

ח מותר לו להציל

ט כל הצלה שאמרנ ואין צריך לומר י

י וכל זה במזונות ולעטוף כל מה שי שלא התירו להציל לו להוציא בדרך לב על גבי זו ואע"פ שי בדליקה הקילו ויכו ועוטפים כל

ש"ד פרטי רמזי דינים המיוחדים המכארים בזה הסימן מיום הכפורים למוצאי שבת מצילין מזון סעודה אחת: והן מצילין לחולה וכן ולרעבתן כבינוני: וכן אם מותר להוציא בבת אחת יותר מג' סעודות בליל הרבה: אם מותר להציל יותר מדרך אחת: וכן אחרים הבאים להציל

סימן ש"ד

פרטי רמזי דינים המכארים בזה הסימן

[א] אם נפלה דליקה מזון כמה סעודות מצילין: בתים הקרובים לדליקה מצילין כל מה שירצו: [ב] ואם יכולים לטלטל דברים המוקצים: אם מותר לטלטל מעות להצניעם מפני האנשים: [ג] הציל פת נקיה אם מציל פת הדראה או איפכא: [ד] אם מצילין מיום הכפורים לשבת או איפכא או לשבת אחרת: [ו] בכלי אחד כיצד מצילין אפילו כמה סעודות: [ז] כמה מלבושים יכול להציל: [ט] אמירה לאחרים להציל ואם זוכים בו ואם רוצים ליטול עליו שטר: [י-יא] לאיזה מקום אסור להציל: [יב] איזה כתבי הקדש מצילין מפני דליקה וטעונין גניזה: [יג] מצילין תיק הספר עם הספר אפילו יש בו מעות: [יד] הניח תפילין או כלי בארנקי מלא מעות: [טו] אם מצילין דסקיא מליאה מעות על ידי ככר או תנוק מפני הדליקה או מפני יראת אונס: לאיזה מקום מצילין הספרים: [כא] ספרי הקדש שכתבו מינין: [כב] פורסין עור של גדי על גבי תיבה שאחזו בה האור: עושין מחיצה אפילו בכלי חרס חדשים מלאים מים: [כג] טלית שאחזו בה האור פושטה ומתכסה בה: [כד] ואי זה משקין מותר ליתן עליה: [כה] נכרי או קטן שבאו לכבות: [כו] יכול לומר כל המכבה אינו מפסיד וכן מותר לקרות לגוי שיראה הדליקה או היוק הבא פתאום: [כז] גחלת שנוקין בה רבים מותר לכבותה: [כח] מותר לכפות קערה על הנר:

[א] נפלה דליקה בשבת אם הוא בלילה קודם סעודה יכול להציל כדי מזון שלש סעודות הראוי לאדם לאדם והראוי לבהמה לבהמה ובשחרית מזון שתי סעודות ובמנחה מזון סעודה אחת. ודוקא בבית שהדליקה בו אותם לא יצילו יותר מכדי צורך שבת שאם יצילו יותר איכא למיחש מתוך שהוא טרוד בהצלה ישכח השבת ויכבה אבל בתים הקרובים לדליקה ויראים שתגיע אליהם הדליקה לא בהילי א"י כולי האי ויכולין להציל: [ב] (ה) וכתב בעל התרומה דאפילו מעות ודברים המוקצים יכולין להציל

במקום פסידא אין לחוש לאיסור מוקצה כי לדברי המוספות ושכן נראה מדברי הרמב"ם:

[ב] וכתב בע"ה התרומה דאפילו מעות ודברים המוקצים יכולים להציל וכו'. זה לשון בעל התרומה צימון רכ"ו ונראה הדברים אם רואה (אנשים) צאים מושלים בשבת ליקח מעות שנתן מינהו יכול ליטול ולהצניעם במקום אחר אף על פי שמוקצים הם וגדולה מזו אמרו (קמ"ג): להוליך פחות פחות מארבע אמות למי שהשיק לו צורך שיש [לו] מוקצה גם איכא למיחש פן יעברנו ארבע אמות בלא הנחה צנחיים ומה ששנינו (קט"ו): מצילין תיק הספר עם

לכבויו וכשאתה אוסר עליו נמנע מתייחס מן הכל ואינו צא לידי כבויו ולפי זה ודאי צמים וחלרות דקמובין לדליקה דלא צהילי כולי האי מותר להן להציל יותר ממנה שצריך היכא דנתימרא קטרת ולא חיישינן שמא ישכח את השבת אבל כתבי הקודש דבאיסורא קטרת למצי שאינו מתוקן אף צנחיים הסמוכים לדליקה לא הסירו יותר ממנה שהסירו לאותו בית שנפלה בו הדליקה והכי מוכח בדברי הרא"ש

ש"ד א נפלה דליקה בשבת אם הוא בלילה קודם סעודה וכו'. משנה צפרק כל כתבי (דף ק"ו): נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון שלש סעודות שחרית מצילין מזון שתי סעודות ומנחה מצילין מזון סעודה אחת ופירש רש"י בלילי שבת. קודם הלילה: שחרית. קודם סעודה: נראה דכוונתו ליישב מה שקשה דה"ל למימני נפלה דליקה ערבית כדחמי שחרית ומנחה ומיישב כיון דסעודת ערבית אין לה זמן קבוע דכל הלילה זמנה להכי נקט בלילי שבת לאורווי כל שהוא קודם הלילה אפילו נסוף הלילה מה שאין כן שחרית דוקא קודם סעודה כלומר זמן סעודה עד סוף שעה ששית אבל אחר שעה ששית עבר זמנה ואינו מציל אף על פי שהוא קודם הלילה אבל רבינו לא בא אלף לכתוב הדין אמר בלילה קודם סעודה [ובשחרית] ובמנחה כתב צנחיים ולא כתב בפירוש קודם סעודה דממילא מוכן קודם סעודה וגם קודם כלות זמנה שהוא קודם סוף ששית:

ב ודוקא בבית שהדליקה בו וכו'. כן כתבו המוספות דביטור הראשון (קט"ו). ד"ה כל כתבי צנחיים חס וכחצ לשם צאומו בית או צאומו חצר וכו' ורמזו לומר דין חס הצמים פתוחים למצויי שכל בית וצית הוא עם חצר שלו צפני עצמו כמו שהוא בזמניו זה על הרוב וצין חס הם דרים כמו בזמן חכמי התלמוד שכמה צמים פתוחים לחצר וחלרות פתוחים למצויי ודליקה נפלה בחצר צמת אחד מן הצמים שנחצר דכל החצר דינו כצמת אחד ורבינו לא הזכיר חצר לפי שבמדינתו היה כל בית וצית צפני עצמו אבל ודאי דכן הדין נפלה דליקה בחצר וכן כתב הרמב"ם צפרק כ"ג (ה"ב) נפלה

דליקה בחצר וכו' וכ"כ הרמב"ם (לאוין סה טו ע"ג) וסמ"ק (סי' רפ"א ע"ג) ר"ה המהמה). ונראה מדברי רבינו מדכתב דברי רבינו חס כאן אלל דין הצלת שלש סעודות ולא כתבם אלל דין הצלת כתבי הקודש כמו שכתוב במוספות אלמא דמפרש דמה שכתב רבינו חס דחס נפלה דליקה צמת אחר מותר להציל הכל עיקר דבריו אין אלל על ספ"א (ק"ו): דמצילין שלש סעודות וכו' ומצילין כל מלא ככרות וכו' (קכ). דהתם דוקא כיון דנתימרא קא טרת דצני טלטול יניחו ולחצר המעורבת דוקא ולא אפרוה אלל מפני דאי שריית ליה לאתחילי צהלה כולי האי מתוך שהוא צהול ישכח לשבת אתא נמי

לכבויו וכשאתה אוסר עליו נמנע מתייחס מן הכל ואינו צא לידי כבויו ולפי זה ודאי צמים וחלרות דקמובין לדליקה דלא צהילי כולי האי מותר להן להציל יותר ממנה שצריך היכא דנתימרא קטרת ולא חיישינן שמא ישכח את השבת אבל כתבי הקודש דבאיסורא קטרת למצי שאינו מתוקן אף צנחיים הסמוכים לדליקה לא הסירו יותר ממנה שהסירו לאותו בית שנפלה בו הדליקה והכי מוכח בדברי הרא"ש

ממה שהוא נריך לפני זה יכולין גם כן להציל מפילו מעות ודברים המוקפים ללא צהילי כולי האי כיון שהדליקה צריכה אחר ואף על פי שהוא מוקפה כבר קיימה לן (קנין) בני שהחשיך לו בדרך לטלטל כיסו שהוא מוקפה פחות פחות מארבע אמות משום פסידא והכא נמי שרי משום פסידא ודוקא צבית שנפלה צו הדליקה אסור כל מה שהוא יותר מהנריך לו לאותו שבת מפילו מה שאינו מוקפה גזירה

היבני דשרי למי שהחשיך לו בדרך לטלטל כיסו פחות פחות מארבע אמות וכן אם רואה אנשים

הספר אף על פי שיש נחוצו מעות מפני הדליקה אבל בלא ספק אסור להציל המעות לבדם היינו להציל לחצר שאינה מעורבת ואף על גב דככרות נמי לא יציל יותר ממוון שלש סעודות היינו לחלג מעורבת אבל לצמו ולחצרו שלא הוצרכו חוקן כל מה שירצה יצוי ועוד דפירש רבינו יעקב דהתם מיירי בשדליקה באותו הבית ממון שאדם צהול אי שרית ליה טפי אחי לכבויו אבל אם הדליקה צבית אחר יכול להציל כל מה שירצה נחצר מעורבת והוא הדין מעותיו שיכול להציל ובמקום פסידא לא יצוי בשביל מוקפה ואפילו כי יהיה נמי אסור מפני הדליקה להציל מעותיו בלא שום דבר קדושה עמהם צבית משום דילמא אחי לכבויו אבל מפני מושלים ופחד שוללי ממון מותר דליכא למיחש כולי האי לאיסורא דאורייתא והא דאמרין שילהי [פרק] נוטל (קמנ:) שכת ארנקי צברטיא או נחצר מניח עליה חינוק ומטלטלה ורב אשי אמר לא אמרו ככר או חינוק אלא למת בלבד משמע דככר וחינוק נמי אסור שאני התם דפושע בשכחה טפי מבהחשיך לו בדרך ועוד יכול ליבש שם בעירו ולשמרו או ליתן שם שומר גוי אבל בפחד תפיסה מותר לטלטל ולהצניע במקום המשמחר עכ"ל. נראה מדבריו להציל מפני הדליקה לא פשיטא ליה כולי האי להחיר טלטול דבר מוקפה וכן דעת סמ"ג (ס"ז ע"י) להחיר טלטול המוקפה מפני הדליקה שכתב וזה לשונו ונראין הדברים דאם ירא פן יצאו עבדי המושל ליקח המעות שצביחו צבנת או כספו וזהו שאינם כלים מותר להצניע במקום שירצה ברשות היחיד אף על פי שהם מוקפים וגדולה מזו החירו משום פסידא להוליך פחות פחות מארבע אמות דרך רשות הרבים שיש לחוש לאיסורא דאורייתא וכל שכן הא דוקא בדליקה לא החירו להציל מעות אס לא שיש ספר עמהם דילמא אחי לכבויו עכ"ל: ודבר המגיד כתב בפרק ו' (הכ"ז) גבי מי שהחשיך לו בדרך וכו' ובתוספות כתבו מכאן יש ללמוד למי שמחירא מן הלסטים או מן השלטון שהוא מותר לטלטל המעות כדי להחביאן דמשום הפסד החירו לו לטלטל ונחלקו עליהם הרמב"ן (קני. ד"ה דאמרין) והרשב"א (שם ד"ה אין עמו, ענה"ק ש"ג ס"ג שו"ת ח"ד ס"ו רעו) ונתן טעם הרשב"א לאיסור ואמר שכתבן לא החירו לו דבר קל משום הפסד ממונו אלא כדי שלא יעברו על דבר חמור אבל במחירא מן הלסטים אין מחירין לו לטלטל כדי שלא יצאו לידו טלטול עכ"ל: וגם הר"ן צריש פרק מי שהחשיך (סו. ד"ה וכתבו בתוס')

דילמא מתוך שהוא צהול ישכח לשבח ואחא לכבויו אבל צבית הסמוך לדליקה שרי מפילו מה שהוא מוקפה: ובן אם רואה אנשין וכו'. פירוש יכול להצניע באותו בית במקום מונע שאין כאן שום איסור אחר כי אם שמטלטל המוקפה וגם לא יצוא לידו איסור אחר: ואיבא למידק דהספר התרומה כתב וזה לשונו ואפילו כי יהיה אסור מפני הדליקה להציל [מעויות] בלא שום דבר קדושה עמהם צבית משום דילמא אחא לכבויו אבל מפני מושלים ופחד שוללי ממון מותר דליכא למיחש כולי האי לאיסור דאורייתא אלמא דמחיר מפני האנסין יותר ממה שמחיר מפני הדליקה וכן כתב הסמ"ג הביאו בית יוסף ורבינו גשם ספר התרומה מהפך הסבירא כדמשמע מלישנא דוכן אס רואה אנסין וכו' דקאמר דה"ל כאילו אמר לא מיבעיא דליקה דשרי אלא מפילו מפני האנסין נמי שרי וה"ג משמע מהשגחו שהשיג תחלה על מה שהחיר מפני האנסין ואחר כך אמר וגם בדליקה וכו' דמשמע דה"ק דגם בדליקה דאיכא טפי להחיר מבאנסין משום דבדליקה איכא למיחש לאיסור גדול מזה דהיינו דילמא אחא לכבויו הכא מיהו ליכא למיחש לכבויו דדוקא באותו בית שנפלה צו הדליקה דהוא צהיל אחא לכבויו אבל צבית הסמוך לדליקה דאיתו צהיל לא אחא לכבויו אס כן ליכא למיחש שיצא לידו איסור גדול מזה ולכן לא החירו לו איסור טלטול ואס כן מהפך הסבירא גשם ספר התרומה: וגראדה צעיי פשוט דהאי וכן אס ראה אנסין הוא לשונו של רבינו שופס הסבירא איפכא מסבירא ספר התרומה והסמ"ג והכי קאמר רבינו הנה צעל התרומה החיר לטלטל מוקפה גבי דליקה וכן החיר מפילו מפני האנסין ונראה לי שהוא אסור דלא מיבעיא מפני האנסין דאסור כיון דליכא למיחש שיצא לידו איסור גדול מזה אלא גם מפני הדליקה דאיכא דגם צבית שיעצא לידו איסור גדול מזה אפילו הכי לא חיישין ליה ואסור. ולענין הלכה נלפע"ד דהדין עם צעל התרומה דצנחיס הסמוכין לדליקה ללא צהילי כולי האי ולא חיישין שמה ישכח לשבח ואחא לכבויו בשוגג ולפיכך מותר להציל הכל וכמו שכתב רבינו חס התם נמי אין לחוש לאיסור מוקפה במקום פסידא וראייתו ברורה ממה שהחירו בני שהחשיך לטלטל אס כיסו משום פסידא וראייתו ברורה

כתב הרב המגיד בפרק ו' על שם הרמב"ן והרשב"א וכן כתב הר"ן צריש פרק מי שהחשיך משמו ומביאן בית יוסף ונחלקו על צעל התרומה הוא חמורה טובא דהא התם ליכא למיחש שמה ישכח השבת ללא צהיל הוא אלא כיון דקים להו לרננן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה איסור מוקפה שהוא קל כדי שלא יפסיד ממונו אחי לידו איסור חמור לאחויי ארבע אמות ברשות

פרישה

יוסף הביא לשון צעל התרומה ומסיק וכתב עליו נראה מדבריו להציל מפני הדליקה לא פשיטא ליה כולי האי להחיר טלטול דבר מוקפה וכן דעת הסמ"ג וכו' עד ודוקא בדליקה לא החירו להציל מעות אס לא שיש עמהן דילמא אחי לכבויו עכ"ל הסמ"ג. ולעדי"ן דאין רואה מכל זה לחלק דהסמ"ג לא כתב דבדליקה לא החירו להציל כי אס לאותו בית שהדליקה נפלה נחוצו שהן טרודין ונחלין טפי התם גזרו משום דאס יצילו ודאי יבטו ומהאי טעמא אפילו לחס ומזון יותר משלש סעודות נמי אסור ולא נקטו בלשונם מעות כי אס לאשמועינן אף על גב דהחירו בשביל פסידא מרובה לטלטל משחשבה פחות מארבע אמות אף על גב דאיכא מזהירי אפילו הכי בדליקה דאין צבית אחר מכל מהוס איכא לחייר דא

גב צבס החוספות וצבס בעל התרומה שמוחר לטלטל המעות מפני
 לטמא והשלטון או מפני הדליקה וכתב שהרמב"ן והרשב"א
 לוקים בצדד ואוסרים לטלטל דבר המוקצה מפני הלטמא והשלטון
 ו מפני הדליקה וגם הוא ז"ל הסכים עמהם: וכתב הרשב"א

תשובה (ח"א סי' תשפד, ח"ד סי'
 טו) לאפילו לומר לגוי לא התירו
 ולא צמי שהחשיך לו והיה עמו
 כרי נותן כיסו לנכרי כדי שלא יעזב
 ידי חיסורא דאורייתא הא בעלמא

אז דכל שאינו עושה אינו אומר לגוי ועושה משמע מדבריו דסחורה
 שירדו עליה גשמים והיא מתפקדת בתוך המים אסור לטלטלה או
 לומר לגוי לטלטלה וכבר כתבתי בד"ן זה סוף סימן ש"ז (ד"ה כתב
 שמה): ובראיה די שהוא אסור שיא התירו וכו'. כלומר
 דעד כאן לא התירו למי שהחשיך לו בדרכו ואין עמו נכרי ולא חמור
 להוליך כיסו פחות פחות מארבע אמות אלא כדי שלא יעזב לטלטלו
 ארבע אמות ברשות הרבים דהוי חיסורא דאורייתא אבל הכא גבי
 אגפים ליכא למימר דאי לא שרית ליה לטלטולי להטמינם בתוך הבית
 יוציאם מרשות היחיד לרשות הרבים דהוי חיסורא תורה שהרי הוא
 ירא להוציאם מפני האגפים הציאם לציתו ועוד אפילו היכא דאפשר
 להוציאם קודם שיצאו האגפים אם יוציאם ליכא חיסורא דאורייתא
 שהרי אין לנו רשות הרבים וכיון דאינו יכול לצא לידי חיסורא תורה
 למה נתיר לו את האסור וקושיא זו היא מה שכתב הרב המגיד (פ"ו
 ה"ב) שהקשה הרשב"א (שם) על ד"ן זה:

בסמוך סעיף ב' מכל מקום לרבינו ברוך ולהסמ"ג ולהסמ"ק אינו כן
 בטלטול משום מוקצה ודוקא לחצר מעורבת והכי משמע ממה שכתבו החוספות דצ"ע
 דכתב הסמ"ג דמותר לטלטל המוקצה ציטו מפני יראת המושל ודוקא דליקה לא התירו להציל
 צבס שפלה צו הדליקה דילמא אחא לכבוי צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל
 אחרים חילק ואמר דאף צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל אחרים חילק ואמר
 לכבוי צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל אחרים חילק ואמר לכבוי צבס שפלה
 להצילם ועל פי זה כתב בשלחן ערוך צחלה (ס"א) דצבס המותרים לחלק בין צבס
 רבינו והוא על פי רבינו חס וכמו שפרש הרמ"א ואחר כך כתב (ס"ב) דצבס המותרים
 ומשמע דיש מתירין אפילו צבס שפלה צו הדליקה ויש אוסרין אפילו צבס המותרים
 מעולם לא התיר שום חכם לא דצבס המותרים ביותר ממה שצריך לאותו צבס ולא דצבס
 שרית ליה לאצולי חיישין שמה מחוץ שהוא צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל אחרים
 אנו אחרתין לרשעים ולא דמו למי שהחשיך וכו' דהתם אם אנו מתירין לו חיסורא מוקצה
 דאורייתא על ידו מה שאין כן הכא דאם נתיר לו להציל שמה ישכח את השבת ואחא לכבוי
 לו להציל אבל צבס המותרים לדליקה לשם יש מתירין הם סמ"ג וספר התרומה להציל את
 פי דברי הרמ"א ששפרש דלא התיר רבינו חס צבס המותרים לדליקה להציל את כל הדברים
 המוקצים ויש מתירין הם רבינו ברוך והנמשכים אחריו ולדעתו הענייה העיקר הוא כדברי
 צבס שפלה צו הדליקה הכל אסור להציל זולתי דצבס המותרים לזורך אותו צבס
 צבס שפלה צו הדליקה הכל אסור להציל זולתי דצבס המותרים לזורך אותו צבס
 צבס שפלה צו הדליקה הכל אסור להציל זולתי דצבס המותרים לזורך אותו צבס

פרישה

דלא קשה מידי דהא התירו להציל כל כלי תשמישו שהן לזורך ג' סעודות
 כמו שכתב בפרק כל כהני צמחיה והביאו הצ"ח יוסף בסמוך וכבר ותיק
 דסמ"ג מיירי בזהו בית ובכ"כ לרצ"ל שלש סעודותיו וק"ל אבל מורי
 רבי ז"ל כתב בצ"אוריו (נ"ט) דמיירי בזהו בית וע"י קיפול דמותר להציל
 כל מה שמקפל בכלי אחד ומוציא בפעם אחת, וק"ל בלא טענת וכבר נמי
 כיון דמשום מוקצה לא גזרו ועל ידי קיפול שרי להציל דהוא הדין מותר

הרבים צמוד אם כן הכא נמי אי לא שרית ליה להציל ממונו שיש
 צו חיסור מוקצה שהוא קל אין אדם מעמיד עצמו על ממונו ואחא
 לחפור בקרקע צמוד ולהטמין ממונו שם להצילו מפני הדליקה או
 מן האגם או להוליכו חוץ לעיר למקום אחר צבס שרית ליה צבס רשות
 הרבים גמורה וכיוצא בזה מאיסורי
 דאורייתא: ודוקא בזהו חצר
 שפלה צו הדליקה דליכא למיחש
 שמה ישכח את השבת ויכבד צבס הלכך
 כדי להצילו מחיוב חטאת שיגיע על

ידינו כשנתיר לו להציל הכל אמרו רבנן שלא להתיר לו אפילו דברים
 המותרים אלא מה שהוא צריך אבל צבס שפלה צו הדליקה למיחש לשמא
 ישכח אלא כיון דליכא פסידא צמי שהחשיך וכו' ויבא לידי חיסור
 דאורייתא צמוד התירו לו חיסור מוקצה משום פסידא דשבו לא יבא
 לידי חיסור דאורייתא ה"ג דליקה וצאנסיין אין לחוש לחיסור מוקצה
 משום פסידא צבס הסמוך לדליקה ואפילו אם תמצי לומר דליכא
 הכא דליקה וצאנסיין הך חששא שיבא לידי חיסור גדול מזה כמו
 שהוא צמי שהחשיך וכו' מכל מקום הסגרא הפוכה דהתם דחיישין
 שמה יהא חוטא צמוד יהא נשכר ולהתיר לו המוקצה כדי שלא
 יפסד ממונו והכא דליכא למיחש שיהא חוטא צמוד יהא נפקד שלא
 להתיר לו המוקצה ושיפסד ממונו סגרא זו מרפסא חגרא ואף על
 פי דלמאי דפירשו הרמ"א ורבינו לא התיר רבינו חס צבס המותרים
 לדליקה להציל הכל אלא צמדי דשרי לטלטולי וגם דוקא לחצר
 המעורבת אבל היכא דאסור לטלטולי אי נמי לחצר שאינה מעורבת
 אף צבס המותרים לדליקה אסור כמו צבס שפלה הדליקה כדפירשתי
 אלא צבס אחר הסמוך לדליקה הכל מצייל אפילו דברים שהן אסורים
 בטלטול משום מוקצה ודוקא לחצר מעורבת והכי משמע ממה שכתבו החוספות דצ"ע
 דכתב הסמ"ג דמותר לטלטל המוקצה ציטו מפני יראת המושל ודוקא דליקה לא התירו להציל
 צבס שפלה צו הדליקה דילמא אחא לכבוי צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל
 אחרים חילק ואמר דאף צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל אחרים חילק ואמר
 לכבוי צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל אחרים חילק ואמר לכבוי צבס שפלה
 להצילם ועל פי זה כתב בשלחן ערוך צחלה (ס"א) דצבס המותרים לחלק בין צבס
 רבינו והוא על פי רבינו חס וכמו שפרש הרמ"א ואחר כך כתב (ס"ב) דצבס המותרים
 ומשמע דיש מתירין אפילו צבס שפלה צו הדליקה ויש אוסרין אפילו צבס המותרים
 מעולם לא התיר שום חכם לא דצבס המותרים ביותר ממה שצריך לאותו צבס ולא דצבס
 שרית ליה לאצולי חיישין שמה מחוץ שהוא צבס שפלה צו הדליקה מותר להציל אחרים
 אנו אחרתין לרשעים ולא דמו למי שהחשיך וכו' דהתם אם אנו מתירין לו חיסורא מוקצה
 דאורייתא על ידו מה שאין כן הכא דאם נתיר לו להציל שמה ישכח את השבת ואחא לכבוי
 לו להציל אבל צבס המותרים לדליקה לשם יש מתירין הם סמ"ג וספר התרומה להציל את
 פי דברי הרמ"א ששפרש דלא התיר רבינו חס צבס המותרים לדליקה להציל את כל הדברים
 המוקצים ויש מתירין הם רבינו ברוך והנמשכים אחריו ולדעתו הענייה העיקר הוא כדברי
 צבס שפלה צו הדליקה הכל אסור להציל זולתי דצבס המותרים לזורך אותו צבס
 צבס שפלה צו הדליקה הכל אסור להציל זולתי דצבס המותרים לזורך אותו צבס
 צבס שפלה צו הדליקה הכל אסור להציל זולתי דצבס המותרים לזורך אותו צבס

דלא קשה מידי דהא התירו להציל כל כלי תשמישו שהן לזורך ג' סעודות
 כמו שכתב בפרק כל כהני צמחיה והביאו הצ"ח יוסף בסמוך וכבר ותיק
 דסמ"ג מיירי בזהו בית ובכ"כ לרצ"ל שלש סעודותיו וק"ל אבל מורי
 רבי ז"ל כתב בצ"אוריו (נ"ט) דמיירי בזהו בית וע"י קיפול דמותר להציל
 כל מה שמקפל בכלי אחד ומוציא בפעם אחת, וק"ל בלא טענת וכבר נמי
 כיון דמשום מוקצה לא גזרו ועל ידי קיפול שרי להציל דהוא הדין מותר

והגאון מהר"ר יחזק אבוהב ז"ל כתב על דברי רבינו ואיני מביין זאת הקושיא לפי שנהניא לברמית יש בו טלטול ויש בו הולכת ארבע אמות וזה אסור יותר מכשאין כגאון אלא טלטול לבדו עכ"ל. וצמח שכתבתי נתיישב זה דכיון דלא אשכחן דשרו רבנן אסור

ובתב הר"ן (מג: ד"ה ומדאמרין) דמדאמרין אצל לא משנת ליום הכפורים משמע דמיום הכפורים למוצאי יום הכפורים מצילין מזון כעודה אחת והכי איתא בירושלמי (פ"ו ה"ג) וכן כתב הרב המגיד צפרק כ"ג (ה"ה) צמח הרשב"א ז"ל (ק"ו: ד"ה מצילין):

דדצריהם אלא כי היכי דלא ליעבד איסור תורה אם כן היכא דליכא למיתש דליעבד איסור תורה לא שרינן ליה איסורא דרבנן כי היכי דלא ליעבד איסורא דרבנן ואפילו היכא דליכא למיתש דליעבד כמה איסורי דרבנן לא שרינן ליה: וכו"ש עוד רבינו וגם בדליקה גבי דליכא דמיתש שפא יבבה וכו'. כלומר גם בדליקה נמי לא שרינן לטלטול ולהציל דברים המוקצים כדי שלא יבא לכנות הדליקה דכל זמן שלא הגיע אצלו ליכא למיתש דאי לא שריית ליה אחי לכצויי ומטעם זה צמחם שלא נגעה צמח הדליקה אין מתירין לו לטלטול דברים המוקצים ולא הורך רבינו לדבר צמח שנפלה

לטלטלו פחות פחות מארבע אמות אלא כדי שלא יבא לידי איסור דאורייתא לטלטלו בהדיא אבל הכא דליכא למיתש שיבא לידי איסור גדול מזה שודאי ירא להוציאו מפניהם אסור ועוד אפילו אם מוציאו אין בו איסור דאורייתא לדידן שאין לנו רשות הרבים (ב) וגם בדליקה נמי ליכא למיתש שמה יבבה כל זמן שלא הגיע אצלו הילכך ודאי אסור להציל דברים המוקצים מפני הפסד ממונו: L [ג] הציל פת נקייה לא יציל פת הדראה אבל איפכא שרי: [ד] (ג) מצילין מיום הכפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ויום טוב ולא לשבת הבאה: [ו] והא דאין מצילין אלא מזון שלש סעודות היינו דוקא בשני כלים אבל בכלי אחד מצילין אפילו כל הכלי

[ה] ובתב עוד שם הרב המגיד דאיתא בירושלמי (ס) דמצילין למולה ולוקן ולרעבתן כצונו א: [ו] והא דאין מצילין אלא מזון שלש סעודות היינו דוקא בשני כלים וכו'. משנה שם (קכ) מצילין כל מלא ככרות אף על פי שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וצמחם של יין וצמחם (ס) והא חנא רישא (ק"ו:): שלש סעודות וחו לא אמר רב הונא לא קשיא כאן צמח להציל כאן צמח לקפל. ופירש רש"י להציל. צמח אחת מציל כל מה שצמח דהא חנא זימנא הוא מה לי פורתא מה לי טובא: לקפל. כלים הרבה זה עם זה לטרוח [ולאוספס]

ולחזור ולהוציא מזון שלש סעודות הוא דיכול להציל כלים הרבה וחו לא שכל אחד טורח בעצמו הוא. ורבי אבא שני צמחא אחרינא ופסקו הר"ן (מה) והרא"ש (סו"א ה) כרב הונא וכן פסק הרמב"ם צפרק כ"ג (ה"ב ג). ומשמע מדבריהם דאפילו צמחא צמח אחת כל שהוא צמח הרבה אסור אם הוא יותר משלש סעודות וכן כתב הרב המגיד שם (ה"ב) דלא שרי להציל יותר משלש סעודות אלא בכלי אחד וצמח אחת: ובע"ז התרומה (פ"י רמ"ה ד"ה פסק מצילין) פירש דבא לקפל היינו שמקבץ ממקומות הרבה ונתן למקום אחד ומוציא והולך הרבה דברים לא יוציא בדרך רק שלש סעודות ואפילו צמחו חצר עכ"ל משמע מדבריו שיכול להציל כל מזון שיש לו כל שאינו מציל יותר ממזון שלש סעודות בכל דרך בן וכן כתבו בהגהות מרדכי (פ"י ש"ז) שמציל מזון שלש סעודות לכל אחד בכל דרך שילך. אבל הר"ן (מה) ד"ה מחני' כתב אמתניתין דשריא בהללח מלבושין לחזור וללבוש ולהוציא הא דלא שרינן הכי גבי אוכלין ומשקין משום דהתם כיון דבידו הוא מוציא מתוך שאדם צמח על ממנו אי שריית ליה אחי לכצויי אבל הכא כיון שאי אחת מחירו אלא דרך לבשה רמי אנפשיה ומידכר וכן כתב הרב המגיד צפרק

בו הדליקה דזההוא פשיטא ליה שלא נחיר לו לטלטל שום דבר מוקצה דאי שריית ליה אחי לכצויי כדאמרין בגמרא (ק"ו): בהללח דברים שאינם מוקצים כן נראה לי אצל הרב הגדול מהר"ר יחזק אבוהב ז"ל לקדק מדברי הר"ן צפרק מי שהחשיך (ס) דבעל התרומה אפילו צמח עצמו שנפלה בו דליקה הוה ושרבינו לא הקשה עליו אלא לענין שאר צמח שאין הדליקה צמח אצל על הצמח שהדליקה בו לא הקשה דשפיר דמי להחיר לו טלטול מוקצה כי היכי דלא לימתי לכצויי עד כאן. ותמהני דכיון דגמרא אסרו להציל אפילו דברים המותרים לטלטול משום דאי שריית ליה אחי לכצויי וצמח שנפלה בו הדליקה עסקין כדבסמוך היכי נימא דשרו לטלטל צמחו צמח דברים המוקצים כי היכי דלא לימתי לכצויי ושמה י"ל דס"ל דדברים המותרים אינם חשובים ואי לא שריית ליה לא אחי לכצויי להצילם שהרי אינם חשובים ואי שריית ליה מתוך שהוא טורח בהללח ישמח שהוא צמח ואחי לכצויי אבל מעות וכיוצא בו אי שריית ליה להציל אפשר שישמח ויבנה ואפשר שלא יבנה ואי לא שריית ליה מתוך שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אחי לכצויי צמוד ודומק (א):

[ג-ד] הציל פת נקייה וכו' עד ולא לשבת הבאה. נרייתא שם:

דרבי משה

ש"ד (א) ובתב בהגהות אלפסי החדשים (שלטי הגבורים מג: אות ד) ויכול להציל שלש סעודות מכל מין ומין שאם הציל בשר שלש סעודות יכול אחר כך להציל דגים שיכול לומר בדגים אני חפץ עכ"ל ריא"ז (פסקי ריא"ז קב. ד"ה ולשם):

פרישה

(ב) וגם בדליקה נמי דליכא דמיתש שפא יבבה כל זמן שלא הגיע אצלו. ור"ל הא אי ליכא למיתש הוה מתירין ג"כ אע"ג דבידו מלאכה שאינה זריכה לגופה הוא ואינו חייב עליה לרבי שמעון (שבת ק"ה: וש"י) מ"מ ליכא טה נד דאורייתא וכמו שכתב הר"ן ובית יוסף הביאו בסמוך (ק. ד"ה כתב הרמב"ם). ואל תטעה לומר ולדייק מדברי רבינו הא צמחו בית שבע הגיע הדליקה אצלו וליכא למיתש לשמח יבבה מכיסם לנצל התרומה שמתר להציל המעות כדי שלא יבא לידי איסור תמור דהיינו שיבנה דהוה צמח אינו וכמ"ש לעיל בסמוך אלא צמחו בית ודאי אסור דלא הוה ולא חידד דהוה

בהמתו טעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ומחיר
החבלים והשקים נופלים והאין חנן נוטל הכלים הניטלין כי קא אמר
רב הונא בקרני דלומנא דלא חזיא ליה והא מבטל כלי מהיכנו בשליפי
זוטרי. ופירש רש"י דלומנא. מקוץ דם שאין ראויים בשבת לכלום לפי
שמאוסים: בשליפי זוטרי. משואות
קטנים שעומט הכר מתחתיהם.
מיתבי היתה בהמתו טעונה טבל
ועשיות מחיר את החבלים והשקים
נופלים ואף על פי שמשחזרים.
כלומר יב' אלמא אסור להניח כרים
וכסתות תחתיהם: החס כולקא.
כלומר יג' [א] חתיכות רחבות של
זכוכית דליכא הפסק מרונה בשצירתן.
ומשום דלוקימנא הא דרב הונא
בקרני דלומנא כתב רבינו היתה
טעונה כלי זכוכית שאסור לנטלטל
כלומר היתה טעונה כלי זכוכית

מאותם כלים שאסור לנטלטל כגון קרני דלומנא: וכו' אב"א אם
הם גדולים וכו' א"א פורקן בנחת. כלומר אכל לא יניחם על
הבהמה משום דער בעלי חיים ידו. ודין כיצד פורקן משוי שעל גבי
בהמה כתב רבינו בסוף סימן ש"ה:
[י] חשכה לו בדרך ותפילין בראשו וכו'. נרייתא סוף פרק
קמא דיוס טוב (טו.) והביאה הרמב"ם בסוף פ"ט מהלכות שבת
ופירש רש"י מניח ידו עליהם שלא יראום ותכמים התירוס לו להכניסן
לעיר דרך מלגש טו' משום ציון:
[יא] היתה חבירתו מונחת ע"ב בתפו וכו'. כרים פרק מי
שהחשיך (קג.) אמר רב אדא בר אבהו אם היתה חבילתו מונחת
על כתפו רץ תחתיה עד שמגיע לציחו דוקא רץ אבל קלי קלי לא
מאי טעמא כיון דליח ליה היכרא אחי למיעבד עקירה והנחה סוף
סוף כי מטי לציחיה אי אפשר דלא קאי פורתא וקא מעייל מרשות
הרבים לרשות היחיד דזריק לה כלאחר יד. ופירש רש"י מונחת על
כתפיו. מצעד יוס וקדש עליו היום: רץ תחתיה. וכל כמה דלא עמד
לפוש אין כאן עקירה לאסור: קלי קלי. מעט מעט כלומר בנחת:
למיעבד עקירה והנחה. כלומר דומנין קאי ולא אדעתיה אבל רץ
איכא היכרא: כלאחר יד. שלא כדרך זריקה כגון מכתפיו ולאחוריו:
[יבא] כתב שם הר"ן (סו' ד"ה רץ) בשם הרמב"ן טו' דדוקא
בחבילה הוא דשרינן הכי לפי שאין דרכו של אדם לרוץ
עמה ומאן דעבד הכי איח ליה היכרא טובא אבל רץ בכיס לית
ליה היכרא ואסור אבל הרב המגיד כתב בפרק י"ג (ה"ט) בשם

בלי זכוכית (ו) שאסור לנטלטלם וישברו אם יפלו
לארץ מניח תחתיהם כרים וכסתות. ודוקא
במשואות קטנים שיכול לשומטן מתחתיהם
ונמצא שאינו מבטל כלי מהיכנו אבל אם הן
גדולים שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהם
אסור ליתנן תחתיהן (ח) אלא פורקן בנחת.
[י] חשכה לו בדרך ותפילין בראשו או שיושב
בבית המדרש וחשכה לו והן בראשו (ט) מניח ידו
עליהן עד שמגיע לביתו ואם יש בית סמוך
לחומה שגשמרים בתוכו מניחן שם: [יא] היתה
חבילתו מונחת על כתפו וקדש עליו היום
(ס"ד) נחנא דפירוש רש"י ורבינו עיקר ונתיישב קושיות התוספות
בטוב טעם בס"ד:
ה היתה חבירתו וכו'. כרים פרק מי שהחשיך כתבו התוספות
(סוף דף קנ"ג) דהוא הדין בכיס יו' צמוליכו פחות פחות מארבע
אמות כי מטי לציחיה דאי אפשר דלא קאי פורתא וקא מעייל מרשות
הרבים לרשות היחיד גם כן זריק לומר דזריק כלאחר יד ותימה למה
לא כתבו הפוסקים דין זה גבי כיס דלפע"ד אין בו ספק: כתב
במשב"ץ יחו' שאם יש לאדם כיס מתוקן בקוט"א שלו כמו שעושין
בלרפת הן מעור הן מנגד או אפילו מן המלגש עלמנו אסור ללבושו
בשבת עכ"ל. ונראה דהיינו דוקא בשים בחוכו מעות דהמלגש טפל
אל המעות אבל אם אין בו מעות הכיס הוא טפל אל המלגש ומוחר
ללבושו וכן נוהגין ועיין לקמן סוף סימן ש"י (רמ"א ס"ו):
וה"ל פזר זהוב בלגש ולחוליס בשבת מחמת שמתיירא למוקדם לנכרי
בדרך יש אסורין אבל בשם ה"ר יעקב טרוס"ט מנאחי שהחיר הואיל
והוא מכוסה מכל ג' אין נראה כמטלטל דבר מוקף והאריך ע"כ
מחשבות מהר"ם מ"ץ יטו' וז"ל ספר התרומה סימן רכ"ו ב' ונראה
הדברים וכו' או כספו (או) וזהו שאינם כלים וכו' וכן הוא הלשון
בסמ"ג ג' (ל"ה סה דף י"ו ע"ד) מדקאמרי או כספו וזהו שאינם כלים
אלמא דכסף וזהב שאינו עשוי כלי הוא מוקף וכן כתב במרדכי פרק
מי שהחשיך (סי' תמו) באריות יתיר, וכתב עוד שם ור"מ כתב בחשבותו
(דפוס פראג סי' נא) שק שיש בו כיס מלא מעות מותר לנטלטלו בשבת
כמו כנוגה אגב קיטמא (מו.) כאן אבל להניחו בשק ביום השבת כדי
לנטלטל ביום השבת אסור ואפילו מפני הדליקה או מפני הגנבים או

מן המושל וכו' עכ"ל, ועיין לקמן בסימן ש"א (ס"ד ד"ה ומ"ש או במעות):
פרישה
(ו) שאסור לנטלטל. פירוש כגון כוסות של מקוץ דם שהם מאוסים:
(ח) א"א פורקן בנחת. אבל לא יניחם על גבי בהמה משום דער בעלי
חיים: (ט) מניח ידו עליהן. כדי שלא יראום ותכמים התירוס לו
להכניסם לדרך מלגש משום ציון:
חדושי מהר"י והגהות
רבו [א] הא דלא הביא הטור דין זה דחתיכות רחבות אפשר משום דאין לא בקיאות איזה מקרי רחבות או קטנות (דרישה פק"ג):
הגהות והערות
יב' ב"ה לשון רש"י וכו'.

מאוסים: בשליפי זוטרי. משואות
קטנים שעומט הכר מתחתיהם.
מיתבי היתה בהמתו טעונה טבל
ועשיות מחיר את החבלים והשקים
נופלים ואף על פי שמשחזרים.
כלומר יב' אלמא אסור להניח כרים
וכסתות תחתיהם: החס כולקא.
כלומר יג' [א] חתיכות רחבות של
זכוכית דליכא הפסק מרונה בשצירתן.
ומשום דלוקימנא הא דרב הונא
בקרני דלומנא כתב רבינו היתה
טעונה כלי זכוכית שאסור לנטלטל
כלומר היתה טעונה כלי זכוכית
מאותם כלים שאסור לנטלטל כגון קרני דלומנא: וכו' אב"א אם
הם גדולים וכו' א"א פורקן בנחת. כלומר אכל לא יניחם על
הבהמה משום דער בעלי חיים ידו. ודין כיצד פורקן משוי שעל גבי
בהמה כתב רבינו בסוף סימן ש"ה:
[י] חשכה לו בדרך ותפילין בראשו וכו'. נרייתא סוף פרק
קמא דיוס טוב (טו.) והביאה הרמב"ם בסוף פ"ט מהלכות שבת
ופירש רש"י מניח ידו עליהם שלא יראום ותכמים התירוס לו להכניסן
לעיר דרך מלגש טו' משום ציון:
[יא] היתה חבירתו מונחת ע"ב בתפו וכו'. כרים פרק מי
שהחשיך (קג.) אמר רב אדא בר אבהו אם היתה חבילתו מונחת
על כתפו רץ תחתיה עד שמגיע לציחו דוקא רץ אבל קלי קלי לא
מאי טעמא כיון דליח ליה היכרא אחי למיעבד עקירה והנחה סוף
סוף כי מטי לציחיה אי אפשר דלא קאי פורתא וקא מעייל מרשות
הרבים לרשות היחיד דזריק לה כלאחר יד. ופירש רש"י מונחת על
כתפיו. מצעד יוס וקדש עליו היום: רץ תחתיה. וכל כמה דלא עמד
לפוש אין כאן עקירה לאסור: קלי קלי. מעט מעט כלומר בנחת:
למיעבד עקירה והנחה. כלומר דומנין קאי ולא אדעתיה אבל רץ
איכא היכרא: כלאחר יד. שלא כדרך זריקה כגון מכתפיו ולאחוריו:
[יבא] כתב שם הר"ן (סו' ד"ה רץ) בשם הרמב"ן טו' דדוקא
בחבילה הוא דשרינן הכי לפי שאין דרכו של אדם לרוץ
עמה ומאן דעבד הכי איח ליה היכרא טובא אבל רץ בכיס לית
ליה היכרא ואסור אבל הרב המגיד כתב בפרק י"ג (ה"ט) בשם

פרישה
(ו) שאסור לנטלטל. פירוש כגון כוסות של מקוץ דם שהם מאוסים:
(ח) א"א פורקן בנחת. אבל לא יניחם על גבי בהמה משום דער בעלי
חיים: (ט) מניח ידו עליהן. כדי שלא יראום ותכמים התירוס לו
להכניסם לדרך מלגש משום ציון:
חדושי מהר"י והגהות
רבו [א] הא דלא הביא הטור דין זה דחתיכות רחבות אפשר משום דאין לא בקיאות איזה מקרי רחבות או קטנות (דרישה פק"ג):
הגהות והערות
יב' ב"ה לשון רש"י וכו'.

עכ"ל, וקשה לו מה הוצרך לידחק בטעם
 נהי דהרחיצה מכשירין הוא מ"מ הא
 הרחיצה גופה מכשירין שא"א להיות מע"ש
 ור"ע הא לא אסר אלא מכשירין שאפשר
 מע"ש וה"נ פסק הרמב"ם להדיא פ"י מה'
 שבת דקושרין נימא במקדש כסתם מתני'
 דעירובין דף ק"ב ע"ב והיינו משום דהוי
 מכשירין שא"א מע"ש ע"ש בהסוגי' ודוק
 אך עיין פסחים דף ס"ו שם נמי קאמר ר"ע
 זה הכלל וכו' ומ"מ הוא דהוי מכשירין
 שא"א מע"ש ומ"מ אינה דוחה וע"ש
 פרש"י שדחק וכתב בד"ה הביא לו והוא
 נמי לאו מגופי' דפסת הוא ולא כתיב ב'
 במועדו ואולי אף הר"ן לומד הכי לגבי
 הרחיצה וצ"ע:

סימן של"ג

סעיף א' אע"פ שמותר להסתפק ממנו
 אסור להתחיל בו כחב המ"א
 ואם התחיל משמע דשרי הא פשיטא דהכי
 כונת הש"ע כדמבואר בהכ"י אבל עיין בט"ז
 שהרכה להקשות ובודאי למה שהבין טעם
 איסור ההתחלה משום טירתא קשה כל מה
 שהקשה, אבל לענ"ד משום לתא דמוקצה
 הוא אף לר"ש דאף שאינו מקצה דעתו
 מדבר אוכל מ"מ מסתמא דאוצר מקצהו
 מלפנותו, וכזה שתי קושיותיו לק"מ, אך מה
 שהקשה ותו דהא לר"ח מפרשי' מאי אבל
 לא את האוצר שלא יתחיל משמע דאע"פ
 שמתחיל מבע"י מפנין דוקא לדבר מצוה
 ולא לדבר רשות זה ודאי קושי' הוא אמנם
 דוקא להגירסא שלפנינו בדשמואל דו"ה
 כדאמרי אנשי ואפילו טובא וש"מ מה

דפסקינן לא יותר מה' היינו משום דפסקינן
 בזה כר"ח שפי' ד' מה' וה' מאוצר גדול
 ומוכרח לפי זה דאבל לא את האוצר היינו
 שלא יתחיל באוצר דאילו שלא יגמור
 מרישא שמעינן כדפי' רש"י ז"ל וא"כ מה
 דתנן מפנין היינו כשהתחיל מבע"י ומ"מ
 מקפיד דוקא לדבר מצוה ולא לרשות וע"כ
 משום טירדה ופשיטא דשפיר הקשה דא"כ
 איך אפשר לפרש הברייתא לדבר הרשות,
 אבל העיקר דע"כ הרמב"ם אינו גורס
 בדשמואל ואפילו טובא וא"כ פסקינן מכל
 וכל כפירושא דשמואל ואבל לא את האוצר
 לא יגמור נמצא לא איירי מתני' כלל מן
 התחלה אלא אדרכה מפנין היינו ע"י
 התחלה ור"ש היא ושפיר דמוקי הברייתא
 דאפילו לר"ש דוקא לדבר מצוה מותר
 להתחיל אבל לדבר רשות לא, והר"ף אף
 גורס ואפילו טובא מ"מ הא לא הכריע
 בהפלוגתא ומביא דיש פוסקים כשמואל
 ואליבי' מעתיק נמי הברייתות לאוקימתות
 שמואל בהתחלה לדבר הרשות וכזה יפה
 עולין כל דברי הכ"י ופי' הט"ז בהברייתא
 באמת דחוק ורחוק ודוק:

סימן של"ד

ד סעיף ב' יש מתירין ויש אוסרין עיין סי'
 רס"ו סעיף ט' שם מבואר
 בהרמב"ם וש"ע דבמקום הפסד מרובה לא
 חשו לטלטול מוקצה ומותר להוריד בנחת
 כלים המוקצים כדי שלא ישכרו וכן הוא
 שם בהטור וא"כ קשה איך פסק הטור הכא
 לאיסור, ואין ליישבו ע"פ סברת הר"ן ריש
 מי שהחשיך דדוקא כמה שבהול להציל לא

שרינן לי במידי משום שמא ישכח ויציל באיסור תורה משא"כ שם דאינו בהול דא"כ לימא דהיינו טעמא דמי שהחשיך רשרי משום שאינו בהול כדכאמת מחלק הכי הר"ן, ובמה שמחלק הטור משום דבהכא אין למיחש שיכא לאיסור תורה לא שייך כלל לסכרת הר"ן, והר"ן לשטתו שפיר כתב דאיהו סוכר דבכל עניני הפסד י"ל אין ארם מעמיד על ממונו ואי לא שרית לי אתי להציל ע"י איסור חמור וצ"ע, והנה המ"א כתב והב"ח הכריע כהמתירין ומ"מ נ"ל דדוקא וכו' הדבר בהול וא"י הא עיקר ילפותא דהמתירין היינו מדין מי שהחשיך ומשום דסברי דתמיד איכא למיחש שיכא לידי איסור תורה כדאית' בהר"ן והרי בדין מי שהחשיך אינו בהול, ולא עוד אלא שכתב ראי' לדבריו וכ"מ קצת בהר"ן והיא ראייה מרובה ולא קצת לסתור דעתו מהיפוך להיפוך ע"ש וק"ל, וגם מה יענה להדין דסי' רס"ו הג"ל שאינו בהול במידי ומ"מ לא חשו לטלטול מוקצה והאמת דללשונו שכתב שם שמתלטלין קצת אפשר דאין ראי' משם מפני שאינו אלא טלטול קצת אבל ע"ש מה שכתבתי וגם לא מצאתי בשום מקום סברה כזו לחלק בין טלטול קצת למרובה וגם מי לא אירי' בשליפי רכרכי שצריך להוריד חרא חרא בנחת ואין לך טלטול מרובה יותר לכן העיקר לענ"ד לחלק כדדייק שם הה"מ דבמקום ה"מ לא חשו לטלטול מוקצה וכל הנהו דמייתי המ"א הכא היינו באין ה"מ [ואף בה"מ גופי' יש לחלק בין אם ילך כל הממון להפסד כמו בשבירת כלי זכוכית או במי

שהחשיך ומכ"ש בדליקה ולסטים לדין גשמים על סתירת המוקצים דלא ליפסד לגמרי אלא שתקלקל ויפסד בה"מ אפילו נזכה נמי משמע לו מן התוס' שהרי הה"מ והר"ן מעידים בשם תוס' דנמי הם מן המתירים, וכאמת יפה דייק המהר"י אבוהב שכב"י מן הר"ן שאפילו בדליקה שבאותו בית מתיר הבעה"ת והוא מרלא משני אמתני' דמצילין תיק הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות דשם איירי כשהדליקה באותו בית ומה שמתיר טלטול מעות לחודי' היינו כשהדליקה בבית אחר, א"ו משמע שמתירין טלטול מעות אפילו כשהדליקה באותו בית ועיין ט"ו והרי התוס' פרק כירה דף מ"ד כתבו בפשיטות ואע"ג דגבי ממון אמרינן איפכא הרי להתוס' פשיטא דבאותו בית אפילו ממון אסור אלא משמע דבממון גופי' מחלקי' בין ה"מ למועט וכדמסיימו בתירוצים משום שאין מצטער על ממונו כעל מתו ומה שמתירין לפי משמעות הר"ן היינו בה"מ (ובהכי יש ליישב נמי מה שהקשתי בסימן רס"ו הנ"ל לעדות הנ"ל בשם התוס' ואפילו לא התירו אלא כשהדליקה בבית אחר אין כתבו דף מ"ג ע"ב ד"ה כבר וי"ל דהוי מצי לשנוי' כו' ע"ש ד"ל שם לפירושם הסוגי' לא ניתא להו להחליט אף בשליפי רכרכי דתמיד נחשב ה"מ ולהרמב"ם שפיר נחשב ה"מ ומ"מ הוא דוחק ועדיין צ"ע) והכי נלענ"ד להכריע להלכה בפלוגתא דהכא דבה"מ יש לסמוך על המתירין ונקרא ה"מ בענין זה לפ"ע העושר וההעני מה שלגבי דידי' חשוב ה"מ: וכל זה בלסטים או דליקה

שבחצר או בית אחר, בית יראה לי ללמוד שום היתר ואפילו ב חז"ל שהרי ו"ל נפלו אינה מציל כל מה ע שמא יכבה מפני ש: לפיכך גזרו וכו' הרי בחצר ואפילו הוא טלטול מוקצה בה"מ שבמת חשו איפכא ודאי נאמר שאין לד לזה ודו"ק, ועל דעת והיא נמי דעת מו בדליקה בבית זה שר לי דא"כ מה מקשה יצחק דאמר אין כלי הניטל ממה דתנן כו בשביל שלא תאחו דאטו חמור לר' יצו ניטל מכלי מוקצה ע זה שרי מפני הפסד מ לא יהא שרי טלטול י בשביל הפסד ממון האש, א"ו כדעת הרנ ס"ד היתר זה אלא א: יכבה אמנם כהא"ר האו"ה לשון זה בזנ וליכא למגור אטו דליקה אפילו בביתו אפילו מעות דבמק לאיסור מוקצה וזה ע שבסעיף י"א שהם ו הצלה אינו משום ג

Ortinberg, David ben Yis'ra'el Tsevi

ספר

תהלה לדוד

כולל

חדושים בדברי השו"ע מחלק אורח חיים

אשר יגעתי ומצאתי ת"ל בקוצר שכלי ודלות הבנתי דינים מחודשים
וספיקות וצ"ע בלשונות הפוסקים ראשונים ואחרונים אשר מימיהם אנו
שותים ומפיהם אנו חיים

ממני

דוד ב"ר ישראל צבי ז"ל אורטינבערג

והמאיר לעולם כלו יאיר עינינו באור תורתו הק' אור צח ומצוחצח אור

אמת לפ"ק

ברדיטשוב

דפוס של חיים יעקב שעפטיל

* * *

ועתה יוצא לאור בעזה"י בהוצאה חדשה מסודרת באותיות מאירות עינים
ובהג"ה מדוייקת עם תיקוני כל הטעויות מלוח המפתחות, ובתוספות כל
ההשמטות על מקומן בפנים וכן מאו"ח ח"ג מסודר דבר דבר על אופניו

* * *

ירושלים תשנ"ג

דבר מותר לזרוך שנת. והתו"ם סקל"ה הסכים להמ"א וכתב
 דאפשר דבין השמשות שרי דהוי שבות במקום מלוא ע"כ. ואין
 כונתו מונעת דאי הוי מקום מלוא אפילו בשבת שרי דחפצי שמים
 מותרין. אלא דלדינא לכאורה אפשר להחיר שבות דממלא חפציך
 וכו' ביה"ש דכיון דשבות דשבות אינו מותר אלא לדבר מלוא
 ובין השמשות שרי אף לדבר הרשות. עי' מ"ס סי' רס"א סק"ג
 א"כ חזין דביה"ש שיה לדבר מלוא בשבת וכיון דשבות דממלא
 חפציך וכו' מותר בשבת לדבר מלוא אפשר לביה"ש שרי לדבר
 הרשות. ועפ"י י"ל דגם איסורא דקונה קנין בשבת מותר ביה"ש
 אף לדבר הרשות ודוקא מקני' ביחא ציה"ש אסור אף לד"מ
 עמ"ש סק"ג.

כד כתב המחבר סי"ד מי שהוציא בתי בשבת וכו' יצא
 אפילו הרוץ לג' פרסאות ע"כ. וכתב המ"א שם
 הב"י דלגבי שלא תעבוד כל ימי' חילול שבת הוי זה איסורא זוטא
 דמוטב לחלל שבת אחת כדי ששומר שנתות הרבה ע"כ.
 ולכאורה משמע דאי ידעינן שיעבור האונס ולא תעבוד כל ימי'
 אין מחללין. אבל המ"א כתב וז"ל. אבל לעצירה אחת אפילו
 לעבוד כו"ס פ"א אין מחללין. משמע לכאורה דיותר מפ"א
 מחללין. ולישנא דחלל עליו שבת אחת כדי ששומר שנתות הרבה
 עי' תוה"כ דפ"ה ע"ב ד"ה ר"ש שהקשה הא גס על חי שעה
 מספקין ולכן כתב דשנתות הרבה ל"ד והיינו מלות רבות ע"ש
 וכו' ז"ע.

סימן שז

א כתב המ"א סק"א דאפילו דבר מלוא אסור לומר אעשה
 למחר. ועי' תו"ם שכתב הטעם כיון דאין לזרוך דביבור
 לא מיקרי חפצי שמים וכ"כ הרב ז"ל. וזה נראה למ"ש הרה"מ
 נפכ"ד ה"ה דטעם שלא יזכיר לו כבוד מקח לפי שאין בקליפה
 מלוא. עמ"א סי' ש"ו סקט"ו. ולכן מ"ס הא"א מכחונות ד"ה
 ע"א דמשמע דשכונות של מלוא אף שאין צריכין היום לאו
 חפציך מקרי ע"כ. אינו מוכרח כלל. דהתם לא אסרו אלא משום
 שכונות הנריכים לו לחשוב היום (אף שהשעודה תהי' בלילה).
 ועי' אמרו שכונות של מלוא מותרין כיון שיש לזרוך בדבורו.
 ד וכתב עוד המ"א בשם האגודה אסור לעקל העכו"ם בשביל
 החוב ע"כ. ועשו"ת צ"ח סי' קמ"ו שהחיר. ותורף
 דבריו כיון שהחירו לזרוך רבים האיסור דממלא חפציך כמשנת'
 בסי' ש"ו ס"ו כ"ש במקום הפסד. דהא לזרוך רבים לא החירו
 אמירה לעכו"ם כמ"ס המ"מ עמ"א שם סק"ב. ובמקום הפסד
 מותר כמשנת' בסי' ט. א"כ ממלא חפציך דמותר לזרוך רבים
 כ"ש דמותר במקום הפסד ע"כ. ועמ"ש בסי' רע"ו בשם המ"כ
 דפשיטא דאפילו במקום הפסד ממון לא החירו אמירה לעכו"ם
 והכי הלכתא. ודוקא שבות ע"י עכו"ם החיר המ"א נסק"ו
 בהפסד גדול. ומה שהביא מסו"ט יתבאר א"י"ה בסק"ג. עוד
 הביא הב"ח ראי' דמקום הפסד עדיף מלזרוך רבים דהא הסי"ת
 והסי"ג מחירין טיילטול מוקצה במקום הפסד כמשנת' בסי'
 של"ד ס"ב ולזרוך רבים פשיטא דאסור טיילטול מוקצה. והוכיח

זה מהא דמפנין ד' וה' קופות מפני ביטול ציהמ"ד וכתבו
 הגאונים דמלוא נהו מבוחר דאי לאו משום מלוא לא היה מותר.
 והא ביהמ"ד לזרוך רבים הוא. ומבוחר דטיילטול מוקצה אסור
 לזרוך רבים ובמקום הפסד מותר. וכיון דאיסור ממלא חפציך
 מותר לזרוך רבים כ"ש דמותר במקום הפסד. זה תורף דברי
 הב"ח. ובער אנכי מאיש להבין כונת קדשו. דהא הא דמפנין
 היינו בפירות שאינם מוקצים כמבוחר במשנה קכ"ו ע"ב מפנין
 חרומה עבודה וכמ"ש בסי' של"ג ס"א לשון הרמב"ם ז"ל
 והאיסור הוא משום טרחא כמבוחר שם. אבל טיילטול מוקצה
 אסור לזרוך מלוא. ולכן אין מפנין מוקצה מפני ביטול ציהמ"ד
 (והיכי דהוי בעידנא עשעה"מ ה' יו"ט פ"ב הי"ח ועמ"ש בסי'
 ש"ה ס"ק ט"ו). ולכן כל דברי הב"ח לא יצויה להבינם. ועכ"פ
 לדעת הסי"ת והסי"ג דטיילטול מוקצה מותר במקום הפסד
 ולזרוך מלוא אסור כמשנת'. מבוחר דמקום הפסד עדיף מלזרוך
 מלוא (וכ"ש לזרוך רבים דכפי הנראה לא עדיף כלל מלוא) וכיון
 דלזרוך מלוא מותר ממלא חפציך כ"ש במקום הפסד.
 ולפי"ש בסי' רע"ו שם דלדעת הסי"ת והסי"ג אמרי' לעכו"ם
 מותר במקום הפסד ולזרוך מלוא מבוחר דעת הסי"ג עיין כ"ח
 דאפילו שבות ע"י עכו"ם אסור. אלא דלדעת המ"א בסי' של"ד
 סק"ג דגם הסי"ת והסי"ג לא החירו טיילטול מוקצה במקום
 הפסד אלא היכי דהדבר כהול וא"כ אין מזה שום ראי'. ולפי
 מאי דפסקינן בסי"ה דשבות דשבות מותר לזרוך מלוא ובמקום
 הפסד מסתפקא לי' להמ"א נסק"ו מבוחר להיפך לזרוך מלוא
 עדיף מהפסד. ובמקום הפסד גדול שהחיר המ"א שם שבות
 דשבות לכאורה נראה דעדיף מדבר מלוא. דהא המ"א החיר שם
 שבות ע"י ישראל שלא כדרכו (והיינו אף במלכתה דאורייתא
 כמשיח' א"י"ה) במקום הפסד גדול ולזרוך מלוא אסור כמ"ס
 בסי' של"א סק"א דאסור לכרוך על אנבשו סמרטוט ולהביאו
 דרך רה"י. ועמ"ש בסי' רמ"ד סק"י. ולדעת הרב ז"ל שם
 בסי"ב דשלא ישחקו בידם חשיב דבר מלוא. א"כ פשיטא דמותר
 אלא דחזינן דהב"ח לא אחי עליו מהאי טעמא. ועי' א"ר סס"י
 זה שהביא דברי הב"ח להלכה ולא הביא כלל דברי האגודה.
 ובסי' רמ"ד סק"יג. כתב בשם מ"ט וכן נמי כגון שחיב לו
 עכו"ם שירא שמה יאע בשבת מכאן ויפסיד החוב רשאי
 להתראות אליו כדי שיתננה לחצירו עכו"ם ע"כ. ועכ"פ נראה

דנה"מ יש להחיר [עס"י של"ג סק"ג].
 ג כתב המחבר ס"ג אסור ליתן לעכו"ם כעו"ם כע"ש לקנות
 לו בשבת. אבל יכול לומר לו קנה לעצמך ע"כ.
 משמע להדיא דלומר לו קנה לעצמך מותר אף שהישראל נותן לו
 מעות. ולשון הג"מ קח לך מעות וקנה חפץ פ' לעצמך. ועי'
 א"א סק"ג. ולכאורה קשה דהא אסור לומר לו הילך בשביל ובעל
 אותו לזרוך כמ"ס נסק"א. ולכאורה מזה ראי' דדוקא בשבת
 אסור אבל בע"ש מותר כמ"ס בסי' ש"ה ס"ק י"ח. ועי' ברא"ש
 ז"ל ב"מ ד"ב ע"א דר"ם גאון הוכיח מהא דחסוס פרחי ודוש
 בה דאסור לאדם שיאמר לעכו"ם בע"ש הילך מעות וקנה בשבת.
 דהא חזינן הכא דאע"ג דאינו דם מיד כי אם אחר החסימה הי'
 אסור אם הי' איסור סקילה ע"כ. ולפי"ש הש"ך ציו"ד סי'

רנ"ו סק"ד דקי"ל כרש"י ז"ל דחסוס
 א"כ מבוחר לדעת ר"ם גאון
 דמותר כמשמע מלישנא דהגמ"י
 הרא"ש ז"ל דבחסוימה האמירה היא
 אע"ג דהמעשה היא אחר אמירה א'
 מודה דקנה לעצמך בע"ש מותר או
 בה היינו דישה שלי. כ"ז הי' פשוט
 ס"ק מ"ו דמשמע לי' מדברי הרא"ש
 לעכו"ם ולומר לו קנה בשבת לע
 דיכול לומר לו קנה לעצמך היינו של
 גדול בלישנא דהגמ"י והש"ע. והר
 מעות כהנאה ולכאורה מבוחר ד
 לזרוך מותר בע"ש. אלא שראיתי ל
 דמסתפקא לי'
 ד כתב המ"א סק"ג כק"ס השו
 למכור וכ"כ בסי' מ"ב ו
 ועמ"ש בסי' רע"ו דכפי הנראה
 מ"כ. וכונתו לדברי המנחת כהן ש'
 מלכתה לעכו"ם ולא קצף דבד' זה
 ס"ב עמ"א שם סק"ח ואינו נראה
 חמה ע"י הא"ר סק"ט. והא"א ו'
 הא"ר. אבל הרב ז"ל בסי' הביו
 לממוך ע"י לזרוך. ודע דהכא בעי ק
 אם אין יום השוק בשבת אם א"א לי
 קצף כמשנת'. וזה לדעת המ"א בסי'
 לדעת הא"ר שכתבתי שם דלא
 דאורייתא אבל במלכתה דרובן לא
 שהוא של ישראל כמו באגרת. א"כ
 לא בעי קצף כיון שאין צוה מלאך
 למכור אם הבגדים ניכרים שהם
 סק"י וכבר נת' בסי' רמ"ו שם דנ
 רמ"ו סק"ב. ומ"ס הט"ו לענין ד
 חק"ט ס"ב ואין בשם שום רמז ו
 ס"ב ז"ע וכן הקשה ה
 [השע"ש כתב דטעמא דהא דסי'
 נמי אסור למי שנעשה ה
 שהי' יכול ליתנם מעכו"ם כאלו
 המבוחר אפילו לא קצף וקני
 ה כתב המחבר ס"ה דבר שאינו
 לישראל לומר לעכו"ם
 מקצת חולה או יהי' צריך לדבר
 ע"כ. והוא לשון הרמב"ם ז"ל בפ'
 גרסת המ"מ מקצת חולה או מנ
 הראב"ד ז"ל אם הי' מקצת חולה
 יונק חלב וכו' ע"כ. ומירך הה"מ כ
 הכולל כל הגוף ולא סקנת אבר או
 שעושה בו הוא כדרכו ע"כ. והנה

בְּעוֹשֵׁיהָ

עוֹרֵי מַעַם ה' עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

שׁוֹ"ת

נִשְׁמַת שַׁבַּת

חֶלֶק ג' (ב)
הַלְבוֹת מוֹקֶצֶה

*

בּוֹלֵל בִּירוּרֵי הַלְבוֹת בְּהַלְבוֹת שַׁבַּת הַמִּצְוִיִּים
(הַשִּׁיבוּס לְשׁוֹ"ע סִי' ש"ח - שִׁי"ב)

*

כֹּל אֱלֹה חוֹבְרוּ יַחֲדוּ בְעוֹרַת ד' יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה

ע"י הַצַּעִיר בְּאַלְפֵי

יִשְׂרָאֵל דוֹד הָאֲרַפְעָנִים

רַב דְּבִיהֶמ"ד "יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים"

מח"ס יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים ג"ח, שׁוֹ"ת וַיִּבְרַךְ דוֹד ה"ח

סֵפֶר חִינוּךְ יִשְׂרָאֵל, סִי' נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל ג"ח

שׁוֹ"ת מִקְדָּשׁ יִשְׂרָאֵל ז"ח, וְשֵׁא"ס

בְּרוֹקְלִין נ.ו. - אֵלּוּל תִּשְׁעִ"ב לַפ"ק

דְּפוּס הַכְּתָב

טלטול מוקצה כמקום הפסד

סימן ט"ז

שאלה - מהו לטלטל חפץ המוקצה -> במקום חשש הפסד מרובה (ממש).

תשובה - אסור [אם לא בהפסד הבא

פתאום ויש חשש שאם לא נתיר לו לטלטלו אז מחמת בהילתו להציל ממונו יבוא לעבור על 'איסור תורה'].

בשו"ע סי' של"ד (ס"ב) מובא מחלוקת הראשונים מהו לטלטל מעות וחפצים המוקצים כדי להצילם מפני הרליקה או מגזלנים ואנשים, שיש מתירים (בעל התרומות) ויש אוסרים (הרשב"א), וטעם המתירים מבואר במג"א משום דאדם בהול על ממונו וחוששים שאם לא נתיר לו איסור טלטול מוקצה יבוא לעבור איסור תורה כדי להציל רכושו (וכ"ה בס' תוס"ש ובהגר"א), אבל יש מפרשים (הבית מאיר ועוד) שהוא ס"ל שאיסור מוקצה הותר בכללו במקום הפסד מרובה [וע' בס' תהל"ד (סי' ש"ז סק"ב) שמ"מ אף לדידהו דוקא במקום הפסד מרובה אבל לא במקום מצוה או צרכי רבים], ולהלכה מבואר בשו"ע הרב (ס"ב) דהעיקר כהמג"א, לא כהסוכרים דלא גזרו כלל על איסור טלטול מוקצה במקום הפסד מרובה, וכ"ה בס' חיי"א (סז-כ) ובס' שלחן עצי שטים, וכ"י ממ"ב (סק"ז) [אבל בס' כלכלת השבת כ' דלכו"ע מותר לטלטל מוקצה במקום הפסד, והא דיש אוסרין (בשו"ע ס"ב) הוא או משום דאדם בהיל בשעת שריפה וחיישינן שמא יכבה בעצמו, או משום שאינו אלא ספק פסידא שמא תושרף עיי"ב, ולדידיה בעלמא במקום פסידא מרובה הותר איסור מוקצה, אבל להלכה לא משמע משאר כל הפוסקים כוותיה], וע' בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' ס"ב אות ב', וח"ג סי' כ"ט) שמצדק שיטת הבית מאיר שמתיר טלטול מוקצה במקום הפסד מ.

זה אילו בחולה ממש שאבס"כ לא הותר בשבילו איסור מוקצה]. ואח"כ (בסקמ"ט) כ' התהל"ד ליישב באופן אחר דאיסור טלטול מוקצה קיל משאר שבותים (ועיי"ש שהותר אף בשביל המצטער, ומוכח מזה דאיסור טלטול מוקצה עוד קיל מאיסור אמירה לעכ"ם דלא הותר בשביל המצטער רק בעד חולה כל הגוף, ואילו איסור טלטול מוקצה הותר בשביל המצטער) [ולפי זה יהא מותר אף בחולה שאבס"כ דעלמא], וכ"כ עוד שם (בסוסקנ"ו) ועיי"ש דאכילת מוקצה דומה לטלטול מוקצה כנ"ל יעו"ב [ולדבריו מה שבשו"ע סי' ש"ט לא הותר טלטול מוקצה בשביל תינוק הוכיח בתהל"ד שם בס"י ש"ט סק"ד משום שרק לצרכי אכילה חשיב קטן כחושאבס"כ, ועיין בדברינו בנשמת שבת ח"ה סי' תס"ט מה שכתבנו בזה].

בשביל חולה

ובס' ישועות יעקב (סוס"י שי"ט) הוכיח מהמג"א הנ"ל דאכילת מוקצה מותר לחולה שאב"ס, ולא דמי לאיסור דרבנן דעלמא דאסור לחולה שאיב"ס, דשאני מוקצה שאינו איסור מחמת עצמו אלא איסור הזמן הוי דרביע עליה, וכנ"כ בס' שלחן עצי שטים דמותר לישא מוקצה לצורך חולה שאין בו סכנה, וכ"ה בשעה"צ (סי' תרנ"ח סק"ג) דהתירו איסור מוקצה לצורך חולה (וצע"ק ממ"ב הנ"ל), וכ"כ להיתר במנחת פתים (סי' של"ו) ועפ"ת (יו"ד סי' קנ"ה סק"ה) משם רע"א שמתיר ג"כ, עשו"ת רע"א (סי' ה'), ובשו"ת לחם שלמה (או"ח סי' ג"ו) מביא משמו שאוסר, ובס' שש"כ (פל"ג) מיקל לחולה שאיב"ס לטלטל ולאכול דברים המוקצים, וע' בהגהות הגר"פ ובס' עין רועים.

[וע"ע מזה בדברינו בנשמת שבת ח"ה סימן תס"א].

☆☆☆

די"ל
באמת
משם
אב"ס,
הפמ"ג
: (א"א
ו כנ"ל
מוקצה
שהשיג
מוקצה
הפמ"ג
ז תלוי
אה דעת
נצה קיל
שהקילו
מ"ב (סי'
ג עצמו
ן (דשבוח
ו: היחיה,
אלא כדו

עת הפמ"ג
וי (ועיי"ש
ע ריש סי'
זביל תינוק
ד) כ' דמה
רים לחולה,
אפילו שבות
ל כהרמב"ן
או ע"י גוי,
נ"ו.

נחקשה בזה
הא לא הותר
י"י שינוי, ות'
ז כחולה שיש
ז כדרכו [ולמ'

ודע ובשו"ע שם (בסי' של"ד סי"ז) כי המחבר שיש מתירים להציל מן הדליקה או מן הגנבים והגולנים דסקיא מלאה מעות ע"י ככר או תינוק (ואף שבעלמא לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, הכא משום פסידת דליקה הקילו בזה) ומבואר בחי"א הנ"ל דגם זה מיירי דוקא בהפסד הבא פתאום, ועיי"ש ובמ"ב (סוסקמ"ז) דבסעיף ב' הנ"ל מבואר שיש מתירין אפילו בלא ככר כלל [ועדיין צ"ב א"כ למה הוצרך כאן ככר או תינוק, וי"ל דע"י ככר או תינוק אף היש אוסרים הנ"ל (הרשב"א) מודה, ובס' תור"ש (סקכ"ה) כי דבס"ב מותר רק בבית הסמוך להדליקה, ובסי"ז מותר אפילו בבית שבו הדליקה].

ודע דע"י נכרי יהא מותר לטלטלו כבעלמא דקיי"ל דשבות דשבות מותר במקום חשש הפסד מרובה.

L

☆☆☆

שונות

סימן י"ז

שאלה - ספק מוקצה.

תשובה - אסור. מבואר בשו"ע הלי' יו"ט (סי' תצ"ז סק"ג) דספק צידה (כגון שפרש מצודה מעיר"ט ולמחר מצא בהם דגים או עופות ואינו יודע אם נצודו ביו"ט או מערב יו"ט) אסורה באכילה ובטלטול (שו"ע הרב ס"ח), וכתב שם המג"א (סק"ג) ב' טעמים (שאינן מקילים משום שהוא ספק דרבנן) א' משום שהוא דשיל"מ (עד שתאכלנו באיסור (מספק ביו"ט) תאכלנו בהיתר (אחר יו"ט) ודשיל"מ לא בטל, ב' שרצו חכמים להחמיר בדבר זה, ונפק"מ בין שני הטעמים כשתתקלקל הדגים עד לערב, דלטעם א' מותר, ולטעם ב' אסור, והנה בטו"ז ובשו"ע הרב נקטו טעם שהוא דשיל"מ, אבל המ"ב בשעה"צ שם (סק"י) מביא מהבית מאיר שחשש לחומרא

גם לטעם השני (אם לא בהפסד מרובה).

ועיי"ש בפר"ח שנתקשה מהמבואר בפוסקים לגבי המחלוקת אם יש מוקצה לחצי שבת או לא דהיות שהוא ספק דרבנן אזלינן לקולא, ולא מחמירין משום ספק, ותי' דבכל ספק 'פלוגתא' אזלינן בתי' כללא דספד"ר להקל, ותי' בספק 'המציאות' הוא דחידשו לנו חז"ל דמחמירין גביה משום דשיל"מ.

עוד מבואר בשו"ע (סי' שכ"ה ס"ה) דגוי שלקט פירות או צד דגים לעצמו אלא שיש ספק אם לקטם (או צדן) ככר מער"ש או בשבת (שא"י הן מוקצין) דאסורים מספק, דספק מוכן אסור עו"ש (בס"ז) דכמו כן בספק לקטן לעצמו או בשביל ישראל, או כשירדע שלקטן בשביל ישראל אלא שיש ספק אם לקטן בשבת או מערב שבת אסורים (והטעם בנו"כ כנ"ל משום דהו"ל דשיל"מ).

והנה טעם של דשיל"מ (שלא בטל) מבואר בצל"ח שלא נאמר אלא במידי דאכילה (שאי אפשר לאוכלו רק פעם אחד), אבל לא בחפץ העשוי לטלטל (עד שתטלטלנו היום תטלטלנו למחר) שהיור יכול לטלטלו בין היום ובין מחר, אבל אכתי שייך טעם השני הנ"ל ויל"ע אם טעם השני הנ"ל הוא דוקא בספק מוכן (בדבר דבעי הכנה מערב יו"ט שיאכלנו ביו"ט) א' בכל מידי דמוקצה.

☆☆☆

סימן י"ז-ב

שאלה - הרוצה ליטול חפץ המותר מתוך כיסו (שבבגד חול) אב"מ מספק"ל שמה יש שם גם חפץ של מוקצה ויטלטלנו אהדדי, ומהו כשירדע בודאי שיש שם חפץ של מוקצה, ומהו מי שמרגיש שיש לו דבר מה בכיסו ואינו יודע מהו או

חפץ היתר או חפץ של מו להכניס ידו ל

תשובה - אם הוא לפסק"ר ש

אסור, ובספק מותר. הנה א שם מוקצה וכשיניח שם ידו י שהוא אינו מכוון לטלטלו בדרכו דנקטינן לאיסור, ע' בד ח"ו סי' רס"ז, ואפילו אם אינו רק קרוב הדבר שתטלטל הסוברים דקרוב לפסק"ר חשיני אסור.

אבל אם אינו יודע אם יש שאינו מכוון לטלטל ה

(אלא שאם יש שם מוקצה המוקצה) נמצא שהו"ל דשא' (שמה אין שם מוקצה), ואף שו (שהספק הוא על העבר אם שאסורה לכמה פוסקים כמובא שבת ח"ו סי' רס"ד, מ"מ מב (בסוהס"י) דבמידי דרבנן (מוקצה) ספק פסק"ר מותר לנ דרבנן, אלא שלכתחלה אין ע עיי"ש, ואם אפשר לברר בקל (מבחוץ) הלא אפילו בספק דרבנן בלא טירחא חיינו

ואם המוקצה יתטלטל רק ע"י וגב ידו תלוי במה שכתבנו חשיב כטלטול בגופו דמותר לצורך דבר האסור

שו"ר שבקובץ מבית לוי (ג'), נ שו"ת שבט הלוי שלי הראשון דאם מוכרח הוא שיטלטל דהוי פסק"ר (מלבד אם לא יטל דרך חוזה ע"י אחורי ידיו), אבל שיטלטל המוקצה אפילו שעל